

School of Economics
and Commercial Law
GÖTEBORG UNIVERSITY

IAS 39

Omklassificering av finansiella instrument och de europeiska bankernas kapitaltäckningstal

Kandidatuppsats i företagsekonomi
Externredovisning och Företagsanalys
VT 2009

Handledare: Pernilla Lundqvist och Jan Marton

Författare: Caroline Mörk 87
Cecilia Petersson 85

Förord

Vi skulle vilja tacka våra handledare Pernilla Lundqvist och Jan Marton, vid Göteborgs Universitet, för deras vägledning och åsikter under arbetets gång. Vidare vill vi även tacka våra opponenter för de synpunkter, de har gett oss vid opponeringstillfällena.

Slutligen önskar vi er en trevlig och givande läsning.

Göteborg den 28 maj, 2009

Caroline Mörk

Cecilia Petersson

Sammanfattning

Kandidatuppsats i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Extern redovisning och Företagsanalys, Vårterminen 2009

Författare: Caroline Mörk och Cecilia Petersson

Handledare: Pernilla Lundqvist och Jan Marton

Titel: *IAS 39 Omklassificering av finansiella instrument och de europeiska bankernas kapitaltäckningstal*

Bakgrund och Problemdiskussion: IAS 39 har varit en omdebatterad standard, främst rörande värderingsfrågan, verkligt värde kontra anskaffningsvärde, för de finansiella instrumenten. I samband med finanskrisen 2008 så kom denna fråga att aktualiseras. Detta eftersom värdering till verkligt värde fick negativa konsekvenser på de finansiella rapporterna. Med anledning av detta vädjade ledare inom EU till IASB att förändra IAS 39, till att tillåta omklassificeringar. IASB tog detta i beaktande och den 13 oktober 2008, efter en oerhört snabb process, antogs ett tillägg som tillät omklassificering. Detta för att öka stabiliteten i det finansiella systemet. En annan väldigt viktig parameter för den finansiella stabiliteten, speciellt i kristider, är bankernas kapitaltäckningstal. Dessa tal kommunicerar vilka förluster en bank kan ta. Eftersom omklassificeringen gjorde att verkligt värde förluster inte behövde redovisas i de finansiella rapporterna påverkades kapitaltäckningstalen positivt av omklassificeringen.

Syfte: Syftet med denna studie är att göra en kartläggning av de europeiska banker som har nyttjat denna omklassificeringsmöjlighet och undersöka signifikanta skillnader mellan dessa bankers kapitaltäckningstal. Vidare kommer vi även att undersöka effekten av denna omklassificering på dessa tal, för de bankerna som har omklassificerat sina finansiella instrument. Detta för en få en uppfattning om kapitaltäckningstalen har haft en inverkan på beslutet att omklassificera de finansiella instrumenten.

Metod: Vi har med utgångspunkt i vårt syfte valt att göra en kvantitativ undersökning med ett urval av 50 största bankerna i Europa, givet balansomslutningen. Vid den empiriska insamlingen har vi upprättat en standardiserad mall, där vi sedan har inhämtat data från bankernas årsredovisningar. För att analysera vårt material har vi använt oss av det statistiska testet, Mann Whitney och även olika effektstudier.

Resultat och Slutsats: Majoriteten av de europeiska bankerna har valt och omklassificera sina finansiella instrument. Vid undersökningen om det fanns signifikanta skillnader i kapitaltäckningstalen, mellan de banker som har valt att omklassificera eller inte, fann vi endast en skillnad i soliditeten. Generellt har denna omklassificering inte haft så stora effekter på bankernas nyckeltal, Dock har den i enstaka fall, för den enskilda banken, haft väldigt stora effekter. Omklassificeringen har haft den största effekten på primärkapitalrelationen. Sammanfattningsvis kan vi antaga att kapitaltäckningstalen inte har haft den största inverkan på beslutet om omklassificeringen.

Förslag till fortsatt forskning:

Eftersom detta tillägg kom till i en tid då de finansiella marknaderna var hårt pressade och rationaliteten på dessa marknader kan ifrågasättas skulle vi finna det intressant att undersöka tillämpningen av detta tillägg över tiden. Ett annat uppslag som vi har funnit genom att undersöka årsredovisningar i ett antal länder, är att det råder stora skillnader i årsredovisningarna länderna emellan, detta trots att EU har arbetat för en harmonisering.

Definitioner och förkortningar

BASEL II- Regelverk för kapitaltäckningen i de europeiska bankerna

EU- Europeiska Unionen

ECB- Europeiska centralbanken

Mann Whitney test- Ett icke-parametriskt, som prövar om det råder en signifikant skillnad mellan medianerna i två olika kategorier.

IAS- International Accounting Standards

IFRS–International Financial Reporting Standards

Subprimelån- Lån till mindre kreditvärdiga mottagare. Lånen emitteras med utgångspunkt i tillgångarnas värde som säkerhet och man tar inte låntagarnas betalningsförmåga i beaktning.

US GAAP – United States Generally Accepted Accounting Principles

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Problemdiskussion	6
1.3 Problemfrågeställning	6
1.4 Syfte	7
1.5 Avgränsningar.....	7
1.6 Fortsatt disposition.....	7
2 Metod	8
2.1 Tillvägagångssätt	8
2.1.1 Urval.....	8
2.1.2 Informationsinsamling	9
2.1.3 Undersökningsmall	10
2.2 Trovärdighet	12
2.2.1 Validitet.....	12
2.2.2 Reliabilitet.....	12
2.2.3 Källkritik	13
3 Referensram	14
3.1 Finanskrisen	14
3.2 Bankernas verksamhet	15
3.3 IAS 39	16
3.3.1 Tillämpningsområden	17
3.3.2 Värdering enligt IAS 39	17
3.3.3 Omklassificeringen	18
3.4 Nyckeltal i bank	19
4 Empiri & Analys	21
4.1 Översikt av omklassificeringen	21
4.2 Skillnader i nyckeltal beroende på omklassificering eller inte	21
4.2.1 De faktiska nyckeltalen	22
4.2.2 Nyckeltalen givet att ingen omklassificering hade skett.....	26
4.3 Effekter av omklassificeringen	31
4.3.1 Soliditet	31
4.3.2 Kapitaltäckningsgrad.....	32
4.3.3 Primärkapitalrelation.....	33
4.3.4 Sammanfattning av effekterna av omklassificeringen	34
5 Diskussion och slutsats	35
5.1 Slutsats	35
5.2 Uppslag till fortsatt forskning	37
Källförteckning	38
BILAGA 1	41
BILAGA 2	42

Tabell och diagramförteckning

Tabell 1 - Kategorisering och värdering av finansiella instrument, enligt IAS 39.....	18
Tabell 2 – Sammanfattning av medelvärdena över bankernas nyckeltal	34
Tabell 3 – Sammanfattning över den procentuella förändringen i nyckeltalens medelvärden	34
Diagram 1 – Andelen banker som valt att omklassificera sina finansiella instrument.	21
Diagram 2 - Bankernas soliditet.....	22
Diagram 3 –Spridning och medianvärden över soliditeten	22
Diagram 4 –Bankernas kapitaltäckningsgrad.....	23
Diagram 5 - Spridningen och medianen över bankernas kapitaltäckningsgrad	24
Diagram 6 - Bankernas primärkapitalrelation	25
Diagram 7 - Spridning och medianvärdet över primärkapitalrelationen	25
Diagram 8 - Bankernas soliditet givet att ingen omklassificering skett.....	26
Diagram 9 - Spridning och median över soliditeten givet att ingen omklassificering skett ...	27
Diagram 10 – Bankernas kapitaltäckningsgrad givet att ingen omklassificering skett	28
Diagram 11 - Spridning och medianen över kapitaltäckningsgraden givet att ingen omklassificering skett.....	28
Diagram 12 - Bankernas primärkapitalrelation givet att ingen omklassificering skett.....	29
Diagram 13 - Bankernas spridning och median över primärkapitalrelationen givet att ingen omklassificering skett Källa: Egen bearbetad data	29
Diagram 14 - Omklassificeringens effekter på bankernas soliditet	31
Diagram 15 - Omklassificeringens effekter på bankernas kapitaltäckningsgrad.....	32
Diagram 16 - Omklassificeringens effekter på bankernas primärkapitalrelation	33

1 Inledning

I detta inledande kapitel presenteras först bakgrunden till vårt problem, som sedan kommer att utmynnas i en problemdiskussion för att definiera en frågeställning och ett syfte. Vidare presenteras även de avgränsningar vi ha valt att göra. Slutligen redogör vi för den fortsatta dispositionen i vår studie.

1.1 Bakgrund

År 2005 implementerades redovisningsregelverket IFRS för noterade bolag, som upprättar koncernredovisning, inom EU (EG nr 1606/2002). Detta var ett steg mot en ökad harmonisering bland redovisningen inom EU-länder men även mellan Europa och USA eftersom reglerna i IFRS influerades av det amerikanska redovisningssystemet, US GAAP. Redovisningen på kontinenten har historiskt, sett till borgenärsintresset medan den anglosaxiska redovisningen har fokuserat mer på de enskilda aktieägarnas intresse. Denna skillnad i användningen av redovisningen medförde även stora skillnader i regleringen av redovisningen, varav en av dessa rör värderingsfrågan av tillgångar. I den anglosaxiska redovisningen har man i större utsträckning sett till att värdet på tillgångarna ska spegla det verkliga värdet framför värdering till anskaffningsvärde. (Smith, 2006)

Denna värderingsfråga blev främst aktuell i samband med IAS 39, en av de redovisningsstandards som berör finansiella instrument. Det debatterades en del i samband med implementeringen av IFRS och slutligen kom stora delar av debatten att handla om just implementeringen av IAS 39. De huvudsakliga frågorna handlade om huruvida den ökade omfattning av värdering till verkligt värde skulle komma att leda till ökade fluktuationer i de finansiella rapporterna för de finansiella instituten (Armstrong et al, 2006) .

När IAS 39 infördes år 2005, var nästintill hela världen i en uppåtgående högkonjunktur, både börskurser och fastighetspriser steg ständigt. Det rådde en positiv syn på marknaden och omfattningen av handeln var större än någonsin. För att utnyttja detta positiva synsätt till marknaden utvecklade de finansiella instituten innovativa och mer sofistikerade finansiella instrument, allt för att nå en högre lönsamhet. Den uppåtgående trenden för börskurser medförde att, vid denna tidpunkt, fick värdering till verkligt värde en positiv inverkan på de finansiella rapporterna för de finansiella instituten inom EU . (Ibid)

Hösten 2008 drabbades världen av en stor ekonomisk kris som kom att kallas finanskrisen. En betydande bakgrund till krisen var en dopad amerikansk bolånemarknad. Det började med att bankerna i USA tvingades, genom den amerikanska lagstiftningen, att låna ut en viss procent av sin utlåning till de med svagare återbetalningsförmåga, så kallade subprimelån. Dessa lån paketerades om till finansiella instrument, oftast obligationer, som kunde säljas på en marknad. Detta medförde att investerare såsom till exempel banker, pensionsfonder och försäkringsbolag investerade i ränteobligationer vars säkerhet till största del utgjordes av dessa subprimelån. När sedan den amerikanska centralbanken höjde räntan med 4,4 procentenheter under en tvåårsperiod och fastighetspriserna sjönk var problemet ett faktum. Låntagarna fick betalningssvårigheter och förvärvare av obligationer påverkades direkt av detta. Bankerna rapporterade stora kreditförluster, försäkringsbolagen gick i konkurs och det rådde en stor misstro till de finansiella marknaderna. Denna kris förvärrades av att de finansiella instrumenten hade blivit allt mer sofistikerade och svåra att värdera. Detta nådde sin kulmen då den 158 år gamla banken Lehman Brothers gick i konkurs i oktober 2008 (Bäckström et al, 2008).

Den problematik med avseende på stora fluktuationer i de finansiella rapporterna som värdering till verkligt värde ger upphov till kom att aktualiseras i samband med finanskrisen. Finanskrisen medförde att marknaden för vissa finansiella tillgångar blev nästintill helt obefintligt och därmed kunde inga marknadspriser observeras. Detta medförde att vissa av de finansiella instrumenten handlades till kraftigt pressade marknadspriser och inte till sitt fundamentala värde, och detta i sin tur skapade en nedåtgående spiral för värdet på de finansiella instrumenten (www.thebanker.com). De finansiella institutionerna tvingades därmed göra stora nedskrivningar av värdet på de finansiella tillgångarna. Eftersom dessa nedskrivningar påverkade de finansiella institutens kapital negativt så förstärktes kreditkrisen. Ett minskat eget kapital ledde till svårigheter för de finansiella instituten att förvärva kapital och därmed begränsades utlåningen (Moody's, 2008).

Vid införandet av IAS 39 sågs värdering av finansiella tillgångar till verkligt värde, som ett medel för att öka förtroendet för de finansiella marknaderna efter kriser som Enron. Efter denna kris i början av 2000-talet efterfrågade nämligen investerarna en marknadsmässig värdering av finansiella instrument, detta för att säkerställa en mer tillförlitlig värdering. Dock har detta i samband med finanskrisen, paradoxalt kommit att minska förtroendet för de finansiella marknaderna (Huian, 2008).

För att uppnå en ökad stabilitet för de pressade finansiella marknaderna ansåg, hösten 2008, många ledare och finansministrar inom EU att redovisningsreglerna för finansiella instrument måste förändras. De lämnade påtryckningar till IASB om att förändra IAS 39 i enlighet med de amerikanska reglerna, där omklassificering av finansiella tillgångar redan var tillåten. IASB tog dessa påtryckningar i beaktande och lämnade, den 13 oktober 2008, ett tillägg till IAS 39. Detta tillägg innebar att de som tillämpar IAS 39 kunde välja att omklassificera en del finansiella instrument som värderas från verkligt värde till anskaffningsvärde, under exceptionella omständigheter. Finanskrisen är att beakta som en sådan exceptionell omständighet. Bankerna kunde välja att göra detta retroaktivt från och med 1 juli 2008 (www.iasb.org). EU antog detta tillägg redan den 15 oktober 2008 (EG nr 1004/2008).

Den process av antagandet av detta tillägg var betydligt mer påskyndade än vad som är brukligt för IASB (Ibid). I ett uttalande av IASBs ordförande Sir David Tweedie i samband med omklassificeringen, nämner han denna påskyndade förändring som ett viktigt agerande av IASB för att försäkra om att transparensen och förtroendet för de finansiella marknaderna återställs (www.iasb.org).

Ett annat medel för att upprätthålla stabilitet i de finansiella marknaderna, är reglering av kapitaltäckningen i en bank. Dessa nyckeltal är väldigt viktiga för stabiliteten i det finansiella systemet eftersom de indikerar på hur stora förluster en bank kan klara av (Christian et al, 2008). För stabiliteten i den enskilda institutionen är dessa tal särskilt viktiga eftersom de talen kommunicerar den finansiella styrkan för den aktuella banken och detta påverkar bland annat lånevillkor och huruvida kunder är villiga att låna ut sina pengar till banken. Just dessa parametrar är väldigt viktiga för en bank och dess verksamhet.

1.2 Problemdiskussion

Med utgångspunkt i det stundande ekonomiska läget, där enskilda länders hela banksystem har nästintill kollapsat och tilliten till hela världens finansiella system har fått sig en törn, anser vi att det är väldigt intressant att undersöka de finansiella instituten grundligare. Bankaktierna hör till de aktier som har drabbats hårdast under den senaste krisen och en stor del av de stora bankerna har varit väldigt nära konkurs.

IAS 39 är en redovisningsstandard som har stor inverkan på förtroendet och tilliten för de finansiella marknaderna och den problematik som värderingsfrågan i standarden medför har kommit att aktualiseras i samband med finanskrisen. Finanskrisen har möjliggjort omklassificeringar av finansiella instrumenten som tillåter bankerna att frångå värdering till verkligt värde.

I sin tur har detta medfört att bankerna har kunnat undgå de förluster, som värdering till verkligt värde skulle ha inneburit under denna kris, och därmed inte heller behövt minska det egna kapitalet med dessa förluster. Att det egna kapitalet inte behövt minskas med dessa förluster, innebar att även nyckeltal rörande kapitaltäckning inte har påverkats negativt av dessa förluster.

Nyckeltal rörande kapitaltäckning är likaså, som omklassificeringen av IAS 39, ett medel för att upprätthålla en stabilitet på de finansiella marknaderna och därför finner vi det väldigt intressant att undersöka dessa två variabler närmare i en tid då just stabiliteten i de finansiella instituten har ifrågasatts. Dessa tal är väldigt viktiga, speciellt i kristider, för att banken ska kunna erhålla mer förmånliga krediter från andra banker och även mer inlåning från sina kunder.

Att dessa nyckeltal är så viktiga för en bank och att omklassificeringen, enligt IAS 39, innebar att negativ påverkan på dessa tal kunde frångås i viss utsträckning, medför att vi kan antaga att de bankerna som valde att omklassificera redan hade låga kapitaltäckningstal och därför hade de incitament att förbättra dessa tal genom att omklassificera. För att undersöka om kapitaltäckningstalen har haft inverkan på beslutet om omklassificeringen har vi valt att undersöka två områden. Det första är att se om det finns några skillnader i kapitaltäckningstalen för de banker som har valt att omklassificera och de som inte har gjort detta. Sedan vill vi även undersöka vilka effekter denna omklassificering har haft på dessa nyckeltal.

1.3 Problemfrågeställning

Detta inledande resonemang har fått oss att konkretisera dessa två frågeställningar;

Vilken signifikant skillnad kan man med avseende på nyckeltal rörande kapitaltäckningen, finna mellan de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som ej har gjort detta?

Av de banker som har genomfört denna omklassificering, vilken effekt har detta haft på deras nyckeltal rörande kapitaltäckningen?

1.4 Syfte

Syftet med denna studie är att göra en kartläggning av de europeiska banker som har nyttjat möjligheten att omklassificera de finansiella instrumenten och undersöka signifikanta skillnader mellan dessa bankers finansiella nyckeltal. Vidare kommer vi även att undersöka effekten av denna omklassificering på bankernas finansiella nyckeltal. Detta för en få en uppfattning om kapitaltäckningstalen har haft en inverkan på beslutet att omklassificera de finansiella instrumenten.

1.5 Avgränsningar

Alla noterade bolag, som upprättar koncernredovisning, inom EU är tvingade att upprätta sin redovisning efter IFRS, så rent teoretiskt omfattas alla dessa av detta tillägg till IAS 39. I praktiken är det dock endast för de noterade bankerna inom EU som förändringen av IAS 39 har någon väsentlig inverkan. Detta eftersom det är bankerna som i störst utsträckning innehåller finansiella instrument klassificerade i enlighet med IAS 39. Vår studie har fokuserats till att undersöka de största bankerna inom Europa. De kapitaltäckningstalen som vår studie fokuserar på är de relativa talen; soliditet, kapitaltäckningsgrad och primärkapitalrelation.

1.6 Fortsatt disposition

Kapitel 2 Metod: Här presenteras de olika metodologiska valen vi tar ställning till och metodiken vi använder oss av för att utföra vår undersökning. Här motiveras även den valda metoden.

Kapitel 3 Referensram: Referensramen har upprättats för att skapa en struktur för empirin och analysen men även för att ge en ökad förståelse för det material vi presenterar i vår studie. I vår referensram har vi valt att fokusera på IAS 39 i synnerhet och bankverksamhet i allmänhet och den påverkan som finanskrisen har haft. Vidare förklaras de nyckeltal vi valt att studera närmare.

Kapitel 4 Empiri och Analys: Här presenteras studiens empiriska material, samtidigt som det analyseras, både genom statistiska test och effektstudier.

Kapitel 5 Slutsats: I detta sista kapitel presenteras resultatet av studien kopplat till vår problemställning. Här presenteras även uppslag för fortsatt forskning.

2 Metod

I detta kapitel presenteras vår undersökningsansats och vårt tillvägagångssätt tillämpande problemställningen. Slutligen diskuteras undersökningens trovärdighet utifrån kritik över de valda informationskällor och kvalitetsaspekterna, reliabilitet och validitet.

I den samhällsvetenskapliga forskningen finns det olika angreppssätt till undersökningar, ett kvantitativt och ett kvalitativt angreppssätt. Kvantitativa metoder bygger på att information samlas in och kategoriseras, att problemfrågeställningarna och svarsalternativen är fasta, vilket begränsar vilken information som samlas in. Det är en ansats som förutsätter standardiserade mallar för att säkerställa relevant informationsinsamling. (Jacobsen, 2002). Eftersom vår problemställning syftar till att undersöka ett stort antal banker anser vi att det kvantitativa angreppssättet är lämpligast i denna studie. Att vi även använder oss av en standardiserad mall för vår empiriska studie ligger i enlighet med det kvantitativa angreppssättet.

2.1 Tillvägagångssätt

2.1.1 Urval

Eftersom vi vill undersöka huruvida omklassificering av finansiella tillgångar har påverkat de europeiska bankerna, vore det fördelaktigt att basera vårt urval på en lista över de största bankerna i Europa. Någon sådan urvalsbas fanns inte att tillgå, så istället fick vi samköra två stycken olika urvalsbaser med europeiska banker för att erhålla ett sådant representativt urval ur populationen som möjligt.

Den första databasen vi använde oss av var Datastream, en databas med finansiell och statistisk information, som täcker alla noterade aktier i världen. Först valde vi att söka efter olika index, och fann ett europeiskt bankindex. Detta index kom att bestå av 173 stycken noterade bankaktier inom hela Europa. Bankerna kunde inte sorteras efter störst balansomslutning, på grund av att balansomslutningen redovisades i den lokala valutan för den aktuella banken. Därför var vi, för att undvika denna problematik, tvungna att samköra denna information med informationen från en annan urvalsbas, nämligen Forbes 2000 listan.

Forbes 2000 listar de ledande 2000 publika bolag i världen baserat på följande fyra parametrar; omsättning, vinst, tillgångar och marknadsvärde. Bolagen kategoriseras sedan in i diverse olika sektorer, varav vi valde att titta närmare på de företagen inom branscherna bank och diversifierad finans. Dessa bolag kunde sedan listas efter störst balansomslutning, i USD.

För att sortera ut de europeiska bankerna som återfanns på denna lista valde vi att jämföra de två listorna och baserade vårt urval till banker som återfanns på båda listorna. Slutligen, för att sortera ur vårt urval så listade vi dessa banker efter störst balansomslutning och valde därefter ut de femtio banker med störst balansomslutning. Vårt valda urval presenteras i bilaga 1. Eftersom vår urvalsbas består av två olika källor, där båda endast utgörs av noterade bolag, anser vi att detta är det mest representativa urvalet för vår population, samtidigt som vi undviker problematiken med eventuella dotterbolag och därmed dubbla observationer.

Av dessa 50 banker väljer vi att undersöka de banker som upprättar sin redovisning i enlighet med IFRS regelverk, tillämpas någon annan form av reglering ses detta som ett bortfall i vår undersökning. Detta eftersom vi vill undersöka tillämpningen av förändringen av IAS 39 och inte något annat regelverk.

I en del fall har det inte funnits en årsredovisning, per datum 090513, för räkenskapsåret 2008 och i dessa fall har vi valt att se dessa banker som bortfall i vår undersökning. Vissa banker har endast publicerat årsredovisningar på andra språk än engelska och under dessa omständigheter har vi undersökt huruvida vi kan tolka och förstå innehållet i årsredovisningen, och använt oss av denna information i de fall vi har ansett att risken för missförstånd är minimal. En del banker har även varit centralbanker och liknande och även dessa har setts som ett bortfall. För att se vilka banker som har ingått i vårt urval, bortfallet och orsaken till detta, finns det utförligare information i bilaga 1.

2.1.2 Informationsinsamling

Vid datainsamling finns det två olika källor till information, primärdata och sekundärdata. Varav den första källan ser till observationer. Den senare källan ser till redan publicerad information, information som har framtagits för annat syfte än just denna specifika undersökning (Dahmström, 2000). Ju längre bort vi kommer ifrån förstahandskälla desto fler tolkningar av olika personer har påverkat informationen. För att undvika feltolkningar och öka säkerheten föredras ofta så tidiga källor som möjligt (Jacobsen, 2000). Vår metod för datainsamling är enbart sekundär eftersom vi har behandlat årsredovisningar och då vi inte har tillgång till primärdata. Även övrigt undersökningsmaterial som artiklar och litteratur är av sekundär karaktär. Årsredovisningarna ses som vår verklighet och informationen som inhämtas av dessa behandlas som sanningsenlig.

Referensramen har upprättats för att skapa en struktur för analysen av empirin men även för att ge en ökad förståelse för det material vi presenterar i empirin. Den teori som presenteras i referensramen är inte på något sätt fullständig för ämnet utan mer användningsorienterat med utgångspunkt i vår problemställning.

Det önskvärda för det material som vi inhämtar till referensramen är att materialet ska ha en stark förankring i den företagsekonomiska forskningen, dock kan denna önskan komma att bli underordnad inom vissa områden. Detta främst inom området rörande omklassificeringen och detta på grund av att själva omklassificeringen av finansiella instrument är ett nytt fenomen och omfattningen av vetenskapligt erkända studier är klen. För att den teoretiska referensramen ska presenteras med aktualitet har vi i stor utsträckning använt oss av artikelsökning för att inhämta information rörande omklassificeringen och det stundande ekonomiska läget. Vi har använt oss av de databaserna som finns hos Ekonomiska biblioteket, vid Handelshögskolan. De databaserna som vi till största del har använt oss av är ScienceDirect, Business Soucre Premier, FAR Komplet m fl. Artiklarna vi har erhållit är främst från facktidningar och andra vetenskapliga uppsatser. Eftersom vår undersökning till viss del handlar om implementeringen av tillägget till en lag har vi i viss utsträckning inhämtat information från juridiska databaser som till exempel Eurlex. Vid litteratursökning av böcker har vi även använt oss av sökbaserna Gunda och Libiris. De sökord vi har använt oss av är bland andra "IAS 39", "fair-value accounting", "bank", "accounting", "bank analysis" och "financial instruments".

I samband med informationsinsamlingen för empiridelen har vi valt att undersöka de olika bankerna utifrån deras årsredovisningar för 2008. En anledning för detta val är att vi anser att årsredovisningar ger en överblick av de banker som har genomfört omklassificeringen och inblick i de aktuella bankernas verksamhet. Vidare är dessa även en bra bas för beräkning av nyckeltal.

2.1.3 Undersökningsmall

Modellen för vår undersökning och variablerna vi har undersökt har en stark anknytning till vår referensram. För att säkerställa kvaliteten på vår mall valde vi att utforma den i samband med en pilotstudie av ett antal årsredovisningar. Genom studier av årsredovisningarna uppmärksammades möjliga undersökningsvariabler och en möjlighet för oss att utveckla och ytterligare specificera vår problemformulering. Med utgångspunkt i både referensramen och denna pilotstudie fann vi sedan de nyckeltal som var av relevans för vår valda bransch och även gick att inhämta genom studier av årsredovisningar. Viktigt för urvalet av nyckeltalen var även att den aktuella omklassificeringen bör ha en effekt på dessa nyckeltal. Sedan upprättade vi en standardiserad mall som vi använde oss av för den empiriska insamlingen. Eftersom det inte finns något standardsynsätt i världen för beräkning av nyckeltal har vi valt att räkna ut våra egna nyckeltal, och inte använda de som bankerna själva rapporterar i sina årsredovisningar. Detta för att öka jämförbarheten i vår studie och underlätta för beräkningar av effekterna omklassificeringen har haft på nyckeltalen. För vissa tal har vi även gjort generaliseringar och antaganden att de olika bankerna har räknat på samma sätt, detta främst när det gäller kapitaltäckningsgraden och primärkapitalrelationen.

Eftersom vår studie omfattar olika länder, innebär det även olika regleringar att ta hänsyn till. Ett exempel på detta är landspecifika regler för beskattning. För att undvika den problematik som kan uppstå med olika skattesatser har vi valt att bortse från eventuella skattekonsekvenser som kan tänkas att ha en inverkan på dessa tal. Detta förhållningssätt anser vi är i enlighet med syftet för studien, eftersom vi vill undersöka bankerna generellt i hela Europa och inte koncentrera oss på det landspecifika området.

För beräkningen av soliditeten för respektive bank har vi dividerat dess totala egna kapital med balansomslutningen. Beräkningen för kapitaltäckningsgraden görs enligt följande; kapitalbasen dividerat med bankens riskvägda tillgångar. Slutligen genomfördes beräkningen av primärkapitalrelationen enligt följande; primärkapitalet som benämns som tier 1 dividerat med bankens riskvägda tillgångar. Dessa riskvägda tillgångar är det belopp som bankerna redovisar i sina årsredovisningar och är ett sammantaget belopp för bankens kredit-, marknads- och operativa risk.

För att besvara den andra frågan gjordes en studie av nyckeltal för de banker som valt att göra omklassificeringen. Nyckeltalen beräknades per den 31 december 2008. Därefter beräknades det resultat som banken skulle haft om de inte valt att göra omklassificeringen. Detta gjordes genom en justering av resultatet med den angivna resultatpåverkan i årsredovisningarna. Vidare minskade vi även balansomslutningen med samma summa. Sedan beräknades nyckeltalen på samma sätt som ovan.

2.1.4 Metod för analys

Datamaterialet sorterades först i undersökningsmallen och därifrån valdes den data som var aktuell för beräkningar av valda nyckeltal. Med hjälp av formler som anges i referensramen för valda nyckeltals definitioner analyserades effekterna av omklassificeringen och därefter skillnaderna bankerna emellan. Ett systematiskt upplägg är nödvändigt dels för att vi ska få en bra översikt men även för att tydliggöra vid redovisningen av vårt resultat (Jacobsen, 2002).

För att besvara den första frågeställningen, om man med avseende på finansiella nyckeltal kan finna signifikanta skillnader på banker som har respektive inte har valt att omklassificera,

krävs analys genom att utföra ett statistiskt test. Det test som vi har använt oss av är The Mann-Whitney testet. Detta test är ett icke-parametriskt test och detta betyder att populationerna inte behöver vara normalfördelade och att man inte behöver göra några antaganden om sannolikhetsfördelningen i populationerna. Syftet med testet är att pröva om de två populationerna har samma medianer (Lövås, 2004). Eftersom vi inte har någon uppfattning om sannolikhetsfördelningen i våra populationer och vi ämnar att undersöka eventuella skillnader i de båda populationernas urval anser vi att detta test är lämpligt för vår studie.

The Mann-Whitney u-test kväver att det ska råda ett oberoende både inom och mellan de olika kategorierna och att mätskalan ska vara ordinal, det vill säga det insamlade datamaterialet ska gå att rangordna. Testet går till så att alla observationer rangordnas, och den minsta observationen får rangtalet 1 och den största får rangtalet som representerar det sammanlagda antalet observationer i de båda kategorierna. Efter detta så beräknas rangsumman för de olika populationerna och sedan beräknas medelrankningen för varje population. Råder det då en stor skillnad i medelrankningen för varje population kan man uttala sig om det råder en skillnad (Körner, 2000). Vi beräknade detta test i SPSS och detta test gjordes med 95 % signifikans. För att utföra detta test behövde vi upprätta hypoteser för varje nyckeltal i vår undersökning. De specificerade hypoteserna presenteras i kapitlet för Empiri och Analys men de generella hypoteserna var;

H_0 : Medianerna i de olika kategorierna var lika

H_1 : Medianerna i de olika kategorierna var olika

Testet visade sedan om huruvida nollhypotesen kunde förkastas eller inte. Om testet visade ett resultat på mindre än 0,05 kan nollhypotesen förkastas och det råder en signifikant skillnad. Eftersom detta test inte direkt anger i vilken riktning denna skillnad går mot, har vi valt att även analysera datamaterialet genom att beräkna medelvärden och medianer för de olika nyckeltalen i populationerna.

Vår analys har delats upp genom att först undersöka nyckeltalen i de olika populationerna som de såg ut per den sista december 2008. Detta för att påvisa situationen som den är och därmed kunna analysera om det råder några skillnader i de faktiska nyckeltalen för bankerna som inte har omklassificerat och de som har det. Dock anser vi att det är av stor väsentlighet att även undersöka hur talen hade sett ut givet att ingen omklassificering hade skett. För att därför ge ytterligare en aspekt till vår andra forskningsfråga väljer vi även att analysera de beräknade nyckeltalen givet att ingen omklassificering hade skett och jämför detta mot de beräknade nyckeltalen för de banker som inte har valt att omklassificera sina finansiella instrument. I och med detta val kommer vi att kunna analysera mer motivet till omklassificeringen, eftersom man kan antaga att de banker som skulle ha behövt realisera förluster vid värdering till verkligt värde och fått försämrade nyckeltal hade incitament att göra detta. Medan den första jämförelsen visar mer på skillnaden som den är nu och om det fortsatt är någon.

För att analysera datamaterialet med fokus på den andra forskningsfrågan har vi även där valt att utföra ett Mann-Whitney test. I detta test utgjordes de två populationerna av nyckeltalen såsom de faktiskt såg ut och i den andra såsom de hade sett ut givet att ingen omklassificering hade skett. Dock har inte tyngdpunkten i analysen legat på detta test eftersom fokus på den andra frågan har varit att titta på effekten på nyckeltalen och inte så mycket att undersöka om det finns någon signifikant skillnad. Detta test genomfördes endast för att undersöka om omklassificeringen haft någon signifikant effekt på nyckeltalen.

Tyngdpunkten har istället legat på medelvärdesberäkningar och relativa förändringar för nyckeltalen i de båda populationerna. Först har vi beräknat medelvärdena för alla nyckeltal och sedan de relativa skillnaderna, för vart och ett av nyckeltalen, beroende på det faktiska nyckeltalet och nyckeltalet givet att ingen omklassificering hade skett.

Eftersom det råder en viss spridning i storleken mellan de olika nyckeltalen påverkas ovanstående analysmetod av detta och till exempel den procentuella förändringen för en bank med en redan väldigt låg soliditet får inte lika stort genomslag som en bank med väldigt hög soliditet i studien. För att undvika denna problematik har vi valt att även analysera effekten, den procentuella förändringen, på nyckeltalen för varje bank för att sedan beräkna ett medelvärde av dessa procentuella förändringar.

2.2 Trovärdighet

Centrala begrepp för kvalitetssäkring av informationsinsamlingen vid forskning är validitet och reliabilitet. I en kvantitativ studie innebär detta ofta att man valt en förutbestämd datainsamlings metod för att säkerställa trovärdigheten på informationen som behandlas för att uppfylla studiens syfte. För att öka trovärdigheten krävs en god validitet vilket innebär att vi undersöker det vi avser undersöka. Vikten av att detta sker på ett tillförlitligt sätt är stor vilket innebär en god reliabilitet. I detta avsnitt kommer vår studies trovärdighet att diskuteras utifrån dessa nämnda parametrar.

2.2.1 Validitet

För att uppfylla hög validitet är kraven på metoden som används för insamling av empiri, giltig och relevant information (Jacobsen, 2002).

I vår studie har vi valt att beräkna våra egna nyckeltal och göra generaliseringar och antaganden om vissa nyckeltal och huruvida omklassificeringen har påverkat dessa. Detta har medfört att validiteten till viss mån har frångåtts och att det inte är de faktiska nyckeltalen som vi beräknar. Dock har dessa generaliseringar och antaganden varit en nödvändighet för att operationalisera vår studie. Eftersom studiens syften inte är att presentera de verkliga talen utan mer att presentera jämförbara tal anser vi emellertid att valet att frågå de verkliga nyckeltalen är motiverat.

Validiteten i studien påverkas även av hur vi väljer att definiera nyckeltalen. Hade vi valt andra definitioner på de valda nyckeltalen hade detta inneburit att ett annat resultat hade erhållits.

Vid effektstudien valde vi att göra denna på två olika sätt och detta för att säkerställa validiteten. Detta tillförde även två olika aspekter i huruvida nyckeltalen hade påverkats av omklassificeringen.

2.2.2 Reliabilitet

Reliabiliteten och tillförlitligheten av undersökningar handlar om hur påverkbara modellerna och informationen är av felvärden. Dessa felvärden består av brister i instrumentens tillförlitlighet som även kan bero på faktorer som vi inte har möjlighet att påverka. När slumpmässiga variationer påverkar utfallet går det inte att erhålla ett regelrätt mått på reliabiliteten. De vi

kan göra är att se till att vår undersökning är tillförlitlig på andra sätt. En bra struktur och en välarbetad statistisk modell för hur vi kategoriserar vårt material minskar felvärden som vi kan påverka (Lundahl U, 1999).

Genom att på ett noggrant sätt föra in siffrorna i vår undersökningsmall minskar vi risken för onödiga misstag. För att det skall vara möjligt att genomföra samma undersökning igen har vi beskrivit vår arbetsgång genom metoden och den undersökningsmallen väl. Vi har även följt vår metodik i högsta grad. Våra valda definitioner av nyckeltalen finns uppställda i referensramen under rubriken nyckeltal. Detta innebär att om någon annan skulle välja att göra samma undersökning borde resultatet vara det samma.

Materialet som vi använt oss av för vår analys är bankers årsredovisningar, dessa är publicerade och tillgängliga för allmänheten och går enkelt att ladda ner via bankernas hemsidor. Vi har ingen möjlighet att påverka informationen de lämnar i årsredovisningarna och data-materialet förändras inte över tiden utan de arkiveras och sparas i ursprungligt skick. Vi anser därför att tillförlitligheten och reliabiliteten är hög för våra valda instrument vilket även borde innebära ett trovärdigt resultat.

Att vi är två som har gjort den empiriska studien torde inte minska reliabilitet eftersom vi har samarbetat för att undvika problematik med olika tolkningsfrågor som kan tänkas uppstå. För att minska subjektiviteten har vi även genom undersökningsmallen, upprättat strikta riktlinjer som ska följas. De första undersökningarna utfördes gemensamt för att säkerställa att samma parametrar undersöktes.

2.2.3 Källkritik

Vi har fokuserat på källor med högt vetenskapligt innehåll i möjligaste mån men då det inte alltid har funnits material har vi även utnyttjat Internet och publicerade texter. För att undvika risken för feltolkningar har vi försökt att hitta de primära källorna.

Insamling av information har skett från olika håll för att säkerställa innehållet men även för att öka vår förståelse för problemet. Referensramen består av litteratur inom området. Vetenskapliga artiklar har hämtats via databaser som funnits att tillgå via universitet. Informationssökningen via Internet och tidningar har både nationellt och internationellt ursprung då problemet som undersöks är av europeisk karaktär och som grundar sig i förtroende kris av hela den finansiella marknaden. Vi har valt att tolka den svenska översatta standarden men har även undersökt den engelska versionen för att undvika feltolkning vid översättning. Lagändringen, i samband med omklassificeringen, har behandlats och men även kommersiella pressmeddelanden för en ökad förståelse.

Årsredovisningarna som inhämtats via företagens hemsidor anser vi ha ett tillförlitligt värde men vi är väl medvetna om att det är företags egna åsikter som presenteras. Detta är viktigt att ha i åtanke men eftersom vår studie fokuserar på vilka som har valt att omklassificera finansiella instrument anser vi att vi undviker den problematiken.

3 Referensram

I detta kapitel presenteras vår referensram med syftet att ge en ökad förståelse för problemets berörda standard IAS 39 och för bankverksamhetens koppling till finanskrisen. Slutligen förklaras och definieras de valda nyckeltalen som ger grunden till fortsatt empiri och analys.

3.1 Finanskrisen

Finanskrisen har sin bakgrund i att bankerna i USA uppmanades, via staten och president Clinton, att erbjuda lånefinansiering av bostäder till amerikaner som inte tidigare haft den möjligheten. Detta innebar att kreditinstituten, efter något år tvingades, genom lagstiftningen låna ut en viss procent av sin utlåning till de med svagare återbetalningsförmåga, så kallade subprimelån. Dessa subprimelån användes för finansiering av såväl bostäder, bilar och kreditkort vilket innebar en ökad risk på hela utlåningsmarknaden. Avtalen var förknippade med höga avgifter och dolda villkor vilket innebar svårigheter för kunden att fullfölja sina åtaganden vid en förändring av exempelvis räntenivån. På den amerikanska bolånemarknaden så separerades även kreditgivningen i allmänhet från själva låneadministrationen, det vill säga indrivandet av ränta och amortering. Lånen var strukturerade på så sätt att räntenivån och kraven på amorteringsbeloppet ökade med tiden (Bäckström et al, 2008).

Marknaden karaktäriserades likaså av något som kallas värdepapperisering vilket innebar att dessa subprimelån paketerades till ett finansiellt instrument. Dessa instrument såldes sedan, ofta som obligationer på marknaden och de blev med tiden allt mer sofistikerade och svåra att identifiera till specifikt innehåll och värde. Den ökade handeln orsakade alltså en spridning av de spekulativa lånen som finansierat amerikaners överkonsumtion. När dessa subprimelån emitterades var räntenivån mycket låg men när förhållandena förändrades och räntenivån steg, samtidigt som värdet på fastigheter gick ner, började det bli problem. Allt fler lånetagare möttes av orimliga betalningskrav och effekterna av dessa obetalda lån spreds snabbt. Detta drabbade som hade exponering mot finansiella instrument vars säkerhet utgjordes av dessa subprimelån. USA:s näst största bostadsinstitut inom subprimesegmentet, New Century Financial Corporation gick i konkurs i april 2007 och detta var ett konkret bevis på de problemen som var förknippade med dessa krediter. Drygt ett år senare bröt finanskrisen ut och flera stora banker tvingades ansöka om konkurs och några räddades av statlig finansiering för överlevnad (Bäckström et al, 2008).

Under 2008 föll Bear Stearns, men köptes upp av JP Morgan Chase. Den 15 september 2008 tvingades Lehman Brothers, en utav Amerikas största banker, ansöka om konkurs (www.economist.com). Lehman Brothers motparter världen över drabbades hårt av konkursen och förlorade betydande andelar av sina tillgångar. De hade inte väntat en konkurs från en så stor och betydelsefull bank och oron över att fler banker skulle hamna i samma situation spred sig snabbt. Rädslan och oron över bankers finansiella ställning innebar att bankerna inte längre litade på varandra (www.riksbanken.se). Europeiska banker föll och enorma krispaket från staterna tillsattes i försök att säkra ett allt mer hotat finansiellt system (www.ecb.int). Förtroendet för bankernas verksamhet inom alla kundgrupper försvagades.

Eftersom finanskrisens begynnelse centrerades kring utlåning och specifikt till den amerikanska bolånemarknaden, medförde även finanskrisen att priset på kreditrisk kom att höjas avsevärt. Detta var resultatet av en tid med aggressivt risktagande, ett risktagande som hade byggt upp hävstången i de finansiella systemen. Att även de finansiella instrumenten hade

utvecklats och blivit mer sofistikerade förstärkte denna kris, eftersom detta hjälpte att sprida exponeringen mot dessa krediter inom det finansiella systemet (Boiro, 2008). Denna brist i förtroendet för bankernas verksamhet och det högre priset på kreditrisk medförde att handeln mellan bankerna avstannade (www.ecb.int). Även marknaden för de innovativa finansiella instrumenten, som hade skapats, blev obefintlig. Detta gjorde att marknadsvärdet var omöjligt att observera. Värdering av dessa illikvida tillgångar till verkligt värde innebar en stor negativ påverkan på de finansiella rapporterna. För att inte förvärra krisen ytterligare, skedde därför en oerhört snabb förändring av regelverket och IAS 39 som behandlar värderingen för finansiella instrument (www.iasb.org).

3.2 Bankernas verksamhet

Denna finanskris kom att drabba banksektorn väldigt hårt och detta är främst på grund av den exponeringen som bankerna hade direkt mot dessa illikvida krediter, främst i form av finansiella instrument vars säkerhet grundade i subprime relaterade krediter. Vikten av att hålla likvid för den egna banken blev allt viktigare för att täcka upp för dessa förluster och interbank handeln avtog dramatiskt (Borio, 2008).

Detta blev ett riktigt påtagligt problem i samhället eftersom bankmarknaden är en del av kapitalmarknaden och är en utav grundpelarna i hela samhällsstrukturen. Betydelsen av att det finns fungerande banker är viktig för såväl privat personer som företag. Banken kan ses som en intermediär för den som vill låna eller spara men även som en säker transaktionsplattform med ansvar för betalningssystem och en institution som indikerar på vad ränteläget på marknaden är (Matthew K, 2005). Bankernas verksamhet är relativt likvärdig och därför kan en kris i en bank tämligen lätt spridas till en annan. En annan bidragande faktor till detta är även den stora interbank handeln. Även om inte en bank är i en uppenbar kris och har dåligt med kapital kan denna handel förstärka en kris i det finansiella systemet (Bikker, 2008).

Bankernas verksamhet är reglerad genom både nationella och internationella regelverk och kontrollfunktioner. Stramheten i regleringen skiljer sig dock åt i olika delar av världen vilket är viktigt att ta i beaktning vid närmare granskning av en specifik bank. De organ som har inflytande över bankerna är de nationella centralbankerna och för de banker inom EMU, den gemensamma valutan unionen, även den Europeiska centralbanken (www.ecb.int). I Europa så måste alla banker som tillämpar koncernredovisning följa IFRS regler vid redovisningen, vilket ökar jämförbarheten mellan bankerna (EG nr 1606/2002). Påverkan från makroekonomiska förändringar och utveckling av bankers verksamhet innebär att regelverket ständigt måste justeras för att redovisningen ska ge en så bra bild av verkligheten som möjligt.

Förtroendet från de olika kundgrupper så som privatpersoner, företag eller andra banker måste finnas för att de skall välja att placera i banken. De största riskerna som är kopplade till banker har att göra med likviditet och tillgångsvärdering. Likviditetsrisk innebär en fara då många av bankens kunder bestämmer sig för att ta ut sina pengar från banken samtidigt eller under en viss period (www.riksbanken.se). Banken har noga räknat hur stor andel av tillgångarna som snabbt ska kunna omvandlas till likvida medel för att uppfylla den normala efterfrågan men om det sker en hastig förändring av en ökad efterfrågan finns det risk att banken inte klarar detta. Bankens tillgångar kan fluktuera i värde och förhållandet på marknaden kan innebära stora värdeförändringar. Vissa tillgångar värderas till verkligt värde och påverkar därför direkt såväl bankens balansomslutning som resultat. Tillgångar i form av lånefodringar innebär också en osäkerhet för banken, om återbetalningen av lånen uteblir finns det inget värde i fodran. Har banken ett väl fungerande system för kreditbedömningen och ett stort antal kunder, innebär spridningen att risken är mycket liten för att en stor andel

av dessa skulle drabbas av betalningssvårigheter (McDonald O, 2003). Banker väljer att finansiera sin verksamhet på olika sätt vilket kan innebära stora olikheter vid en jämförelse av deras uppställda balansräkning. Beroende på ledningens strategier, typ av bankverksamhet som bedrivs och vilken risknivå banken valt ser balansräkningen olika ut för bankerna.

Faktorer som globalisering, teknologisk utveckling samt avreglering och minskade barriärer för internationell handel har bidragit till stora förändringar för bankerna. Globaliseringen har inneburit att trenden har gått mot färre och större internationella banker och många sammanslagningar har ägt rum för att vinna fördelar. Idag konkurrerar inte bankerna endast med andra banker om deras tjänster utan även med stora företag. Konkurrensen om kunderna har drivit bankerna till att diversifiering, effektivisering och omstrukturering (Matthew K, 2005). Lägre marginaler på grund av ökad konkurrens har gjort att bankerna pressats till att utveckla nya sätt att tjäna pengar. Kreativiteten på marknaden har inneburit en ny typ av risktagande och handeln banker emellan har ökat, nya mer komplexa och sofistikerade finansiella instrument har utvecklats (McDonald O, 2003).

3.3 IAS 39

De finansiella rapporterna är även de viktiga instrument för att upprätthålla en stabilitet i det finansiella systemet och förtroende för bankerna (Boiro, 2008). Just frågan hur dessa finansiella instrument redovisas rent värdemässigt kom att aktualiseras i samband med finanskrisen. Redovisningen av dessa mer komplexa och sofistikerade finansiella instrument regleras av redovisningsstandarden IAS 39, för bolag som upprättar koncernredovisning inom EU. För att förstå vad de olika uttryck, som presenteras i vår studie, innefattar, presenteras först innebörden för dessa.

Ett *finansiellt instrument* är, enligt IAS 32, ”varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag ” (IAS 32 p. 11).

Vidare är en *finansiell tillgång* ”varje tillgång i form av:

1. kontanter
2. egetkapitalinstrument i ett annat företag
3. avtalsenlig rätt att:
  - erhålla kontanter eller annan finansiell tillgång från ett annat företag, eller
  - byta en finansiell tillgång eller finansiell skuld
4. avtal som kommer att eller kan komma att regleras i företagets egna egetkapitalinstrument ” (IAS 32 p 11)

En *finansiell skuld* är ”varje skuld i form av:

- Avtalsenlig förpliktelse att
- erlægga kontanter eller annan finansiell tillgång till ett annat företag, eller
  - byta en finansiell tillgång eller finansiell skuld med annat företag under villkor som kan vara oförmånliga för företaget
- Avtal som kommer att eller kan komma att regleras i företagets egna egetkapitalinstrument.” (IAS 32 p. 11)

Innebörden för ett *egetkapitalinstrument* är ”varje form av avtal som innebär en residualrätt i ett företags tillgångar efter avdrag för alla dess skulder” (IAS 32 p.11).

Verkligt värde innebär ”det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har intresse av att transaktion genomförs” (IAS 32 p. 11).

3.3.1 Tillämpningsområden

Tillämpningsområdet för IAS 39 innefattar de finansiella instrument som ett företag har. Dock exkluderas en del finansiella instrument från IAS 39 och detta eftersom dessa regleras i en annan redovisningsstandard. Exempel på dessa är innehav i dotter och intresseföretag, leasingavtal, ersättning till anställda och försäkringsavtal (IAS 39 p. 2).

De finansiella instrumenten kategoriseras i fyra definierade kategorier i IAS 39. De finansiella tillgångarna finns representerade i varje kategori. De finansiella skulderna däremot finns endast representerade i en av dessa definierade kategorier. Eftersom inte alla finansiella skulder kvalificeras in under denna definierade kategori finns det även en odefinierad kategori rörande övriga finansiella skulder (IAS 39 p.9). Detta medför att finansiella instrument, uppdelade på tillgångar och skulder, kategoriseras i sex olika kategorier. Denna indelning i kategorier är viktigt för att ge förståelse för den möjliga omklassificeringen. Dessa kategorier är:

Finansiell tillgång värderad till verkligt värde via resultaträkningen

Investeringar som hålles till förfall

Lånefodringar och kundfodringar

Finansiella tillgångar som kan säljas

Finansiell skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen

Övriga finansiella skulder

Den första kategorin omfattar finansiella tillgångar som innehas för handel eller som företaget själv, vid anskaffningstillfället, väljer att placera i denna kategori, så kallade Fair value option. Finansiella instrument som innehas för handel är en finansiell tillgång vars huvudsyfte vid förvärvs eller uppkomsttidpunkten var att säljas eller återköpas på kort sikt, en finansiell tillgång som ingår i en portfölj som förvaltas för att generera vinst på kort sikt eller ett derivat. I den andra kategori placeras finansiella instrument, med en fastställd livslängd, som företaget avser att och har förmåga att behålla till och med denna tidpunkt. Betalningen för denna ska vara fastställd, alternativt gå att fastställa. Undantag ur denna kategori är derivat, fair value option och finansiella tillgångar som kan säljas alternativt som uppfyller kraven för att klassificeras under kategorin låne- och kundfodringar. Den tredje kategorin innefattar icke derivata finansiella tillgångar med fastställda eller fastställbara betalningar. Dessa tillgångar är inte noterade på en aktiv marknad. I den sista kategorin för finansiella tillgångar ingår alla de tillgångar som inte omfattas av de övriga tre (IAS 39 p. 9).

Den första skuldkategorin är motsvarande som för den första kategorin rörande de finansiella tillgångarna. Alltså finansiella skulder inom denna kategori är antingen menade att innehas för handel eller så placerade i denna kategori av företaget själv, vid första redovisningstillfället. Den sista kategorin av finansiella skulder är en så kallad residualkategori och alla de finansiella skulder som inte klassificeras enligt den förra kategorin placeras här (IAS 39 p. 9).

3.3.2 Värdering enligt IAS 39

De finansiella instrumenten värderas alltid till verkligt värde vid det första redovisningstillfället (IAS 39 p. 43). Dock får de kategorier som presenterades i det föregående avsnittet

stor inverkan på huruvida de finansiella instrumenten, i de olika kategorierna, kommer att värderas till verkligt värde eller anskaffningsvärde efter det första redovisningstillfället.

Den första kategorin, för finansiella tillgångar, innebär att dessa tillgångar värderas till verkligt värde efter det första redovisningstillfället (IAS 39 p. 46). Både orealiserade och realiserade värdeförändringar tas upp direkt i resultaträkningen (IAS 39 p. 55). Både den andra och den tredje kategorin innebär att dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde genom användandet av effektiv räntemetoden (IAS 39 p. 46). Realiserade värdeförändringar på dessa finansiella tillgångar redovisas i resultaträkningen (IAS 39 p. 55). I den sista kategorin, för finansiella tillgångar, redovisas dessa tillgångar till verkligt värde (IAS 39 p. 46). Orealiserade värdeförändringar redovisas direkt mot eget kapital. Dessa ackumulerade värdeförändringar kommer, vid borttagandet av det aktuella instrumentet, att redovisas i resultaträkningen (IAS 39 p. 55).

För de finansiella skulderna innebär kategorisering, enligt den första kategorin, att dessa skulder redovisas till verkligt värde (IAS 39 p. 47) och att både orealiserade och realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen (IAS 39 p. 55). I den andra kategorin värderas dessa skulder till upplupet anskaffningsvärde med hjälp av effektiv räntemetoden (IAS 39 p. 47). Realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen (IAS 39 p. 46)

Kategori	Värdering efter det första redovisningstillfället	Värdeförändringar
Finansiell tillgång värderad till verkligt värde	Verkligt värde	Mot resultaträkningen
Investeringar som hålles till förfall	Upplupet anskaffningsvärde	Realiserad mot resultaträkningen
Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	Realiserad mot resultaträkningen
Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde	Mot eget kapital
Finansiell skuld värderad till verkligt värde	Verkligt värde	Mot resultaträkningen
Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	Realiserad mot resultaträkningen

Tabell 1 - Kategorisering och värdering av finansiella instrument, enligt IAS 39
Källa: IAS 39

3.3.3 Omklassificeringen

Den 13 oktober 2008, antog IASB ett tillägg till denna standard, EU kom att acceptera detta tillägg den 15 oktober 2008. Huvudpunkten i detta tillägg var att finansiella instrument tilläts omklassificeras mellan de olika kategorierna som tidigare har nämnts.

De finansiella instrument som innehas för handel, de finansiella tillgångarna, kan omklassificeras under exceptionella omständigheter, finanskrisen anses vara en sådan exceptionell omständighet (www.iasb.org). Omklassificeringen kan genomföras om syftet med den finansiella tillgången inte längre är att den ska säljas eller återköpas kortfristigt. Dock kan inte derivat och så kallade fair value options omklassificeras (IAS 39 p. 50). Vid omklassificering blir det verkliga värdet på omklassificeringsdagen det nya anskaffningsvärdet för det finansiella instrumentet. I samband med denna omklassificering kan ej redan redovisade vinster eller förluster återföras (IAS 39 p. 50).

Vidare kan finansiella tillgångar, inom kategorin innehålls för handel, omklassificeras även till kategorin lånefordringar och kundfordringar om de uppfyller definitionen för denna kategori. De ska inte längre innehålls för kortsiktigt försäljning eller återköp och företaget ska ha för avsikt och förmåga att behålla den finansiella tillgången till förfall eller under en förutsebar framtid (IAS 39 p. 50). En finansiell tillgång, inom kategorin tillgång som kan säljas, kan likaså omklassificeras till kategorin låne- och kundfordringar, under förutsättning att den uppfyller de nämnda kriterierna (Ibid). Det verkliga värdet blir, vid tidpunkten för omklassificeringen, det nya anskaffningsvärdet för de finansiella tillgångar som har omklassificerats till denna kategori. De ackumulerade värdeförändringarna som har redovisats direkt mot eget kapital, avseende de finansiella tillgångar som kan säljas, kommer antingen, i samband med omklassificeringen, periodiseras ut under löptiden eller ligga kvar under eget kapital tills tillgången har sålt eller avyttrats på annat sätt (IAS 39 p.54).

Denna omklassificering kunde göras retroaktivt från och med den första juli 2008. Vid omklassificering, efter den första november 2008, är dessa endast gällande från och med dagen för omklassificeringen (IAS 39 p. 103G). Vid genomförda omklassificering måste det även upplysas om detta i de finansiella rapporterna och detta regleras i ett tillägg till IFRS 7. (EG 1004/2008) Enligt detta tillägg ska bankerna även upplysa huruvida resultatet och det egna kapitalet hade påverkats om banken inte hade genomfört omklassificeringen.

3.4 Nyckeltal i bank

I samband med finanskrisen har, som tidigare nämnts, marknaden för vissa finansiella instrument blivit fullkomligt illikvid. Detta gör att dessa instrument värderas långt under sitt fundamentala värde. Värdering till verkligt värde av dessa finansiella instrument skulle då innebära att bankerna måste rapportera stora förluster. Det kan till och med vara så att bankerna tvingas att sälja av de instrument vars värde har minskat, bara för att upprätthålla sina kapitalreserver på önskvärda nivåer (Huian, 2008). På grund av omklassificeringstillägget, som nämnts i det föregående avsnittet, har vissa av dessa förluster inte behövts realiseras i de finansiella rapporterna. Detta innebär att bankernas kapitalreserver inte påverkas av värdenedgångarna.

Vad det gäller kapitalreserver är det särskilt viktigt att banker och dess kapitalkrav regleras på ett sådant sätt att den finansiella stabiliteten i samhället upprätthålls, detta främst genom olika nyckeltal rörande kapitaltäckningen i en bank (Bikker et al, 2008). Detta av den anledning att dessa kommunicerar vilken buffert bankerna har att absorbera förluster (Ibid). Detta tal påverkar även huruvida andra banker och privatpersoner är villiga att låna ut sina pengar till banken och även priset som de vill ha för denna utlåning, räntan. Eftersom det är av stor vikt för en bank att följa dessa restriktioner rörande kapitaltäckningen, kan värdering till verkligt värde i kristider medföra att banker försöker manipulera sina finansiella rapporter, och redovisar finansiella instrument med högre risk utanför dessa balansrapporter för att undvika negativa konsekvenser på nyckeltalen över kapitaltäckning (Huian, 2008).

I en studie av Christian, Moffit och Suberly undersöks olika nyckeltal för att utvärdera en banks prestationer. Dessa nyckeltal kategoriseras i fem olika kategorier, dessa är storlek och tillväxt, låneexponering, kapitaltäckning, kvalitet på tillgångarna och lönsamhet (Christian et al, 2008). Eftersom det är just nyckeltal rörande kapitaltäckningen som har den största inverkan på den finansiella stabiliteten är det dessa nyckeltal som presenteras närmare och undersöks. De nyckeltal som de berör inom detta område är primärkapital, soliditet, primärkapitalrelation till årets genomsnittliga balansomslutning, primärkapitalrelation till riskvägda tillgångar och kapitaltäckningsgrad. (Ibid 2008) Primärkapitalet utgörs av aktiekapital, plus preferensaktier, minoritetsintresse i dotterbolag minus goodwill och andra immateriella tillgångar. I vår studie väljer vi att fokusera på tre av dessa tal. Själva

primärkapitalet utesluts, eftersom vi endast vill räkna på relativa tal och därför undgå problematik med olika valutor. Vidare utesluts även primärkapitalrelationen till genomsnittlig balansomslutning. Detta eftersom den genomsnittliga balansomslutningen inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. De valda talen definieras nedan;

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Eget kapital}}{\text{Balansomslutning}}$$

$$\text{Kapitaltäckningsgrad} = \frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Marknadsrisk} + \text{Kreditrisk} + \text{Operativrisk}}$$

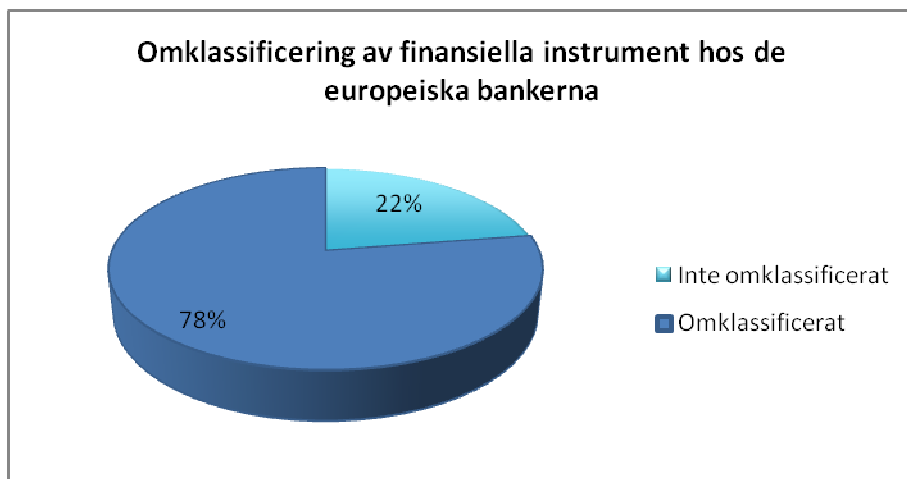
$$\text{Primärkapitalrelation} = \frac{\text{Primärkapital(tierone)}}{\text{Marknadsrisk} + \text{Kreditrisk} + \text{Operativrisk}}$$

Kapitaltäckningsgraden är ett mått som regleras i regelverket för bankers kapitalkrav, Basel II. Detta regelverk implementerades den första januari 2007 för alla banker inom EU (Lind 2005). Denna kapitaltäckningsgrad ska uppgå till 8 procent (www.bis.org). Innebörden av denna reglering är att främst att tillföra stabilitet till banksystemen och att internationella banker ska konkurrera på lika villkor beträffande kapitalstruktur (Ibid). De olika komponenterna i dessa tal är kapitalbasen som består av kapital varav primärkapital, som har definierats tidigare, utgör kärnan. De olika riskerna beräknas och tillsammans utgör de riskvägda tillgångar. Detta är därför ett mått som ska visa på hur mycket kapital som krävs för att ha täckning för de olika riskerna som är förknippade med en banks verksamhet. Marknadsrisken innefattar risker förknippade med till exempel ränteläget och valutakursdifferenser. Kreditrisk innefattar de risker som är förknippade med bankens utlåning och den sista operativa risken innefattar risker förknippade med bankens egna interna verksamhet (Ibid).

4 Empiri & Analys

I detta kapitel presenteras resultatet av vår empiriska studie. Resultatet analyseras även genom statistisk bearbetning och en effektstudie med återkoppling till den föregående referensramen.

4.1 Översikt av omklassificeringen

Diagram 1 – Andelen banker som valt att omklassificera sina finansiella instrument.

Källa: Egen bearbetad data

I diagrammet ovan presenteras det att 78 % av de europeiska bankerna, i vårt urval, har valt att utnyttja den omklassificeringsmöjlighet som tillägget till IAS 39 innebar. Detta baseras på undersökningar av årsredovisningarna hos 40 stycken europeiska bankerna i vårt urval. Dock har vi ett bortfall på 10 stycken banker från vår ursprungliga urvalsbas, för ytterligare information om vilka banker som ingår i detta bortfall och orsaken till detta se i Bilaga 1.

4.2 Skillnader i nyckeltal beroende på omklassificering eller inte

För att ge en nuläges bild av de europeiska bankernas nyckeltal presenteras och analyseras först de framräknade nyckeltalen för de europeiska bankerna som de såg ut per den 31 december 2008. I detta andra avsnittet presenteras nyckeltalen såsom de hade sett ut om de banker, som sedermera har gjort omklassificeringen, inte hade genomfört denna. Dessa tal jämförs sedan mot de faktiska talen för de banker som inte har valt att omklassificera några av sina finansiella instrument. Så dessa nyckeltal är detsamma i hela studien.

I den fortsatta studien och i diagrammen och tabellerna framöver har vi valt att benämna de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument som omklass och de som inte har gjort det som ej omklass.

4.2.1 De faktiska nyckeltalen

Soliditet

I det nedanstående diagrammet presenteras hur soliditeten i de europeiska bankerna såg ut vid årsbokslutet 2008.

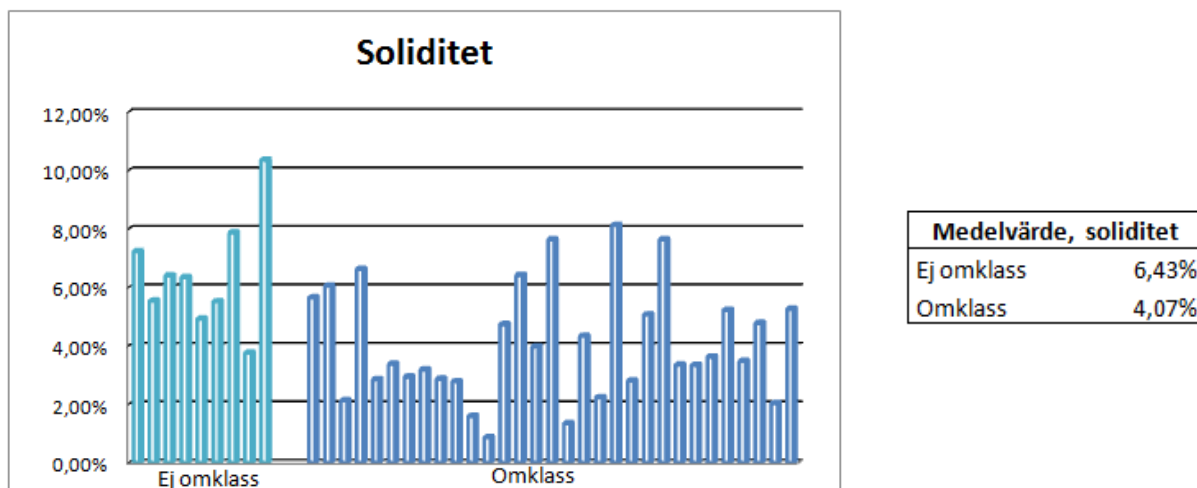

Diagram 2 - Bankernas soliditet

Källa: Egen bearbetad data

I den grupp av banker där ingen omklassificering hade skett finner vi det högsta medelvärdet på soliditeten, en soliditet på, i genomsnitt, 6,43 %. I denna kategori finner vi även den högsta soliditeten i urvalet, på över 10 %. I kategorin innefattande de banker som valt att omklassificera sina finansiella instrument är medelvärdet lägre, den genomsnittliga soliditeten är 4,07 %. Inom denna kategori återfinns även den lägsta soliditeten i urvalet, en soliditet på endast 0,9 %. Den procentuella skillnaden för medelvärdena, av soliditeten, i de båda kategorierna är 58 % varav soliditeten för de banker som ej har omklassificerat är högre.

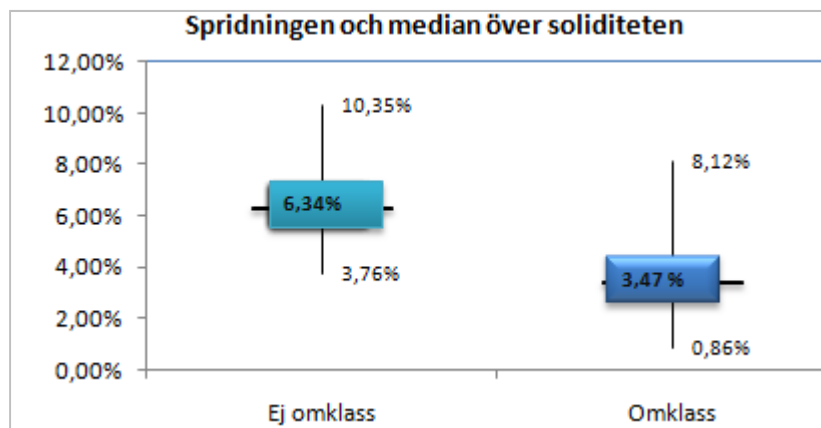

Diagram 3 – Spridning och medianvärden över soliditeten

Källa: Egen bearbetad data

I diagrammet ovan redovisas soliditetens spridning och medianvärde inom de olika kategorierna. Spridningen är störst för de banker som valt att göra omklassificeringen, där är den 7,2 procentenheter. I den andra kategorin är spridningen cirka 6,5 procentenheter. Medianvärdet representerar det mittersta soliditetsvärdet vid rangordning av värdena. I kategorin för de som inte valt att göra någon omklassificering skiljer sig inte medianen betydande jämfört med det tidigare beräknade medelvärdet, vi ser dock en större skillnad i kategorin för de som gjort omklassificeringen där också spridningen är som störst. Detta tyder

på att de soliditetstal som låg över medianen, i den övre kvartilen i gruppen har höjt soliditetens medelvärde.

För att statistiskt testa om det finns en signifikant skillnad i soliditeten mellan de olika kategorierna upprättades följande hypoteser;

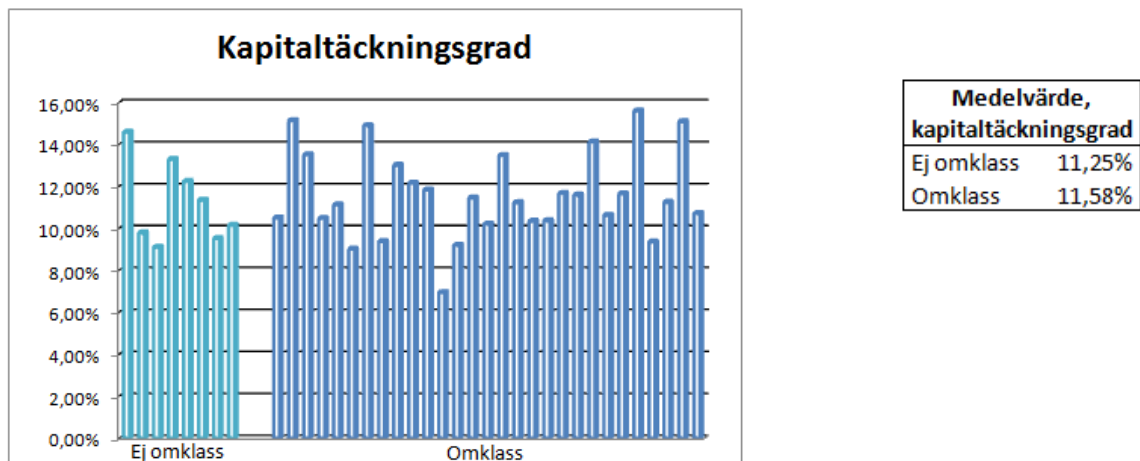
H_0 : Soliditeten är densamma för de banker som har oklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det.

H_1 : Soliditeten är inte densamma för de banker som har oklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det.

Vid den statistiska analysen erhöles resultatet att nollhypotesen kan förkastas, det råder med 99,7 % säkerhet en signifikant skillnad i soliditeten mellan de olika kategorierna. Soliditeten för de banker som har omklassificerat får en genomsnittlig högre rankning i detta test, vilket visar på att soliditeten för dessa är lägre. Resultatet av detta test återfinnes i bilaga 2. Både medelvärdet och medianen är lägre för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument vilket visar på att skillnaden går i den riktningen.

Kapitaltäckningsgrad

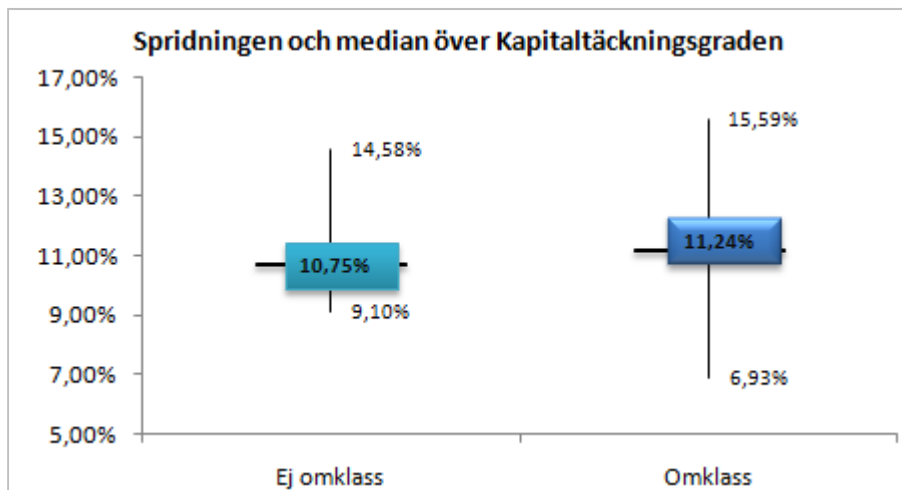
I studien av kapitaltäckningsgraden och primärkapitalrelation ses ytterligare tre banker som bortfall. Anledningen till bortfallet är att dessa banker inte har lämnat de upplysningar som krävs för beräkningen av dessa tal. Två utav bankerna har omklassificerat delar av sina finansiella tillgångar. Detta innebär att följande beräkningar innefattar ett urval på 37 banker varav 29 har valt att omklassificera.

Diagram 4 –Bankernas kapitaltäckningsgrad

Källa: Egen bearbetad data

Medelvärdet för kapitaltäckningsgraden, för de banker som inte har genomfört omklassificeringen, är 11,25 %. I den andra kategorin är medelvärdet 11,58 %. Den procentuella skillnaden mellan medelvärdena i de olika kategorierna är 2,9 %, varav den genomsnittliga kapitaltäckningsgraden är något högre för de banker som har omklassificerat.

Diagram 5 - Spridningen och medianen över bankernas kapitaltäckningsgrad

Källa: Eget bearbeta data

Diagrammet ovan visar på spridningen och medianvärdet inom de olika kategorierna och dess kapitaltäckningsgrad. Det råder en stor spridning inom den andra kategorin på 8,5 procentenheter. I kategorin för de banker som ej har gjort någon omklassificering är spridningen lägre och cirka 5,5 procentenheter. Observation av spridningen visar att det lägsta värdet i den första kategorin är under kapitalkravet i regelverket, Basel II vilket kräver att kapitaltäckningen skall uppgå till 8 procent. Dock kommer inte, den bank som har den lägsta kapitaltäckningsgraden, från ett EU-land och därmed regleras denna sedermera ej av Basel II.

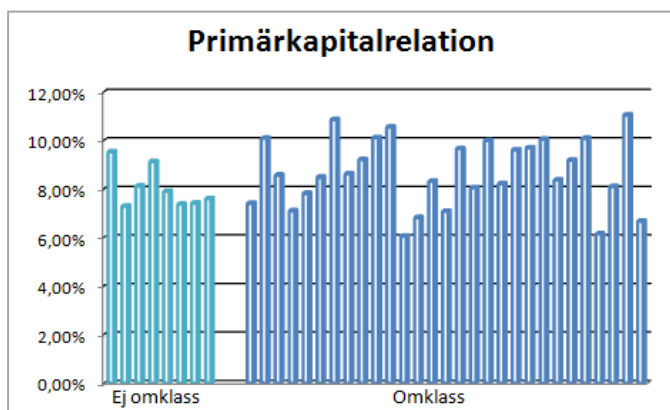
För att statistiskt testa om det finns en signifikant skillnad i kapitaltäckningsgraden mellan de olika kategorierna upprättas följande hypoteser;

H_0 : Kapitaltäckningsgraden är densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det.

H_1 : Kapitaltäckningsgraden är inte densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det.

I den statistiska analysen testades ovanstående hypoteser och vi fann att nollhypotesen inte kunde förkastas och att det inte råder någon signifikant skillnad mellan kapitaltäckningsgraden inom de olika kategorierna. Resultatet av testet visade att de banker som inte hade omklassificerat rankades högre, vilket tyder på att kapitaltäckningsgraden för dessa är lägre än för de som har omklassificerat. Dock är signifikansen för detta ytterst klen. För ytterligare information se Bilaga 2. Även medianerna för de båda kategorierna är relativt likvärdiga, för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument är den marginellt högre.

Primärkapitalrelation

Medelvärde, primärkapitalrelation	
Ej omklass	8,04%
Omklass	8,68%

Diagram 6 - Bankernas primärkapitalrelation

Källa: Egen bearbetad data

Medelvärdet för primärkapitalrelationen för de banker som inte har omklassificerat sina finansiella instrument är 8,04 %. För de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument var medelvärdet 8,68 % och i denna kategori återfanns både den högsta och den lägsta primärkapitalrelationen.

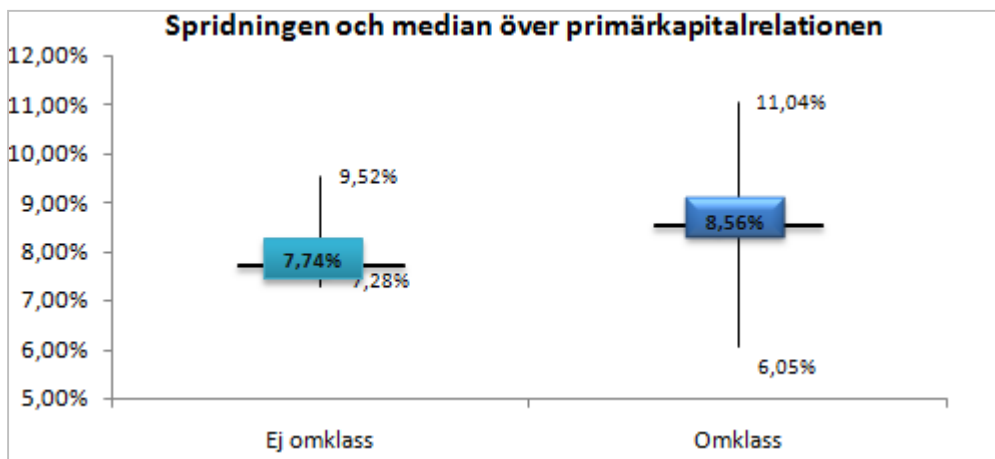

Diagram 7 - Spridning och medianvärdet över primärkapitalrelationen

Källa: Egen bearbetad data

Diagrammet ovan visar på spridningen och medianvärdet inom de olika kategorierna och dess primärkapitalrelation. Det råder störst spridning inom den andra kategorin, där denna är på 5 procentenheter. I kategorin för de banker som ej har gjort någon omklassificering är spridningen lägre och drygt 2 procentenheter. Vid en jämförelse av median och medelvärden kan vi se att i kategorin omklass skiljer sig dessa värden inte särskilt mycket. I kategorin för ej omklass är skillnaden större och diagrammet ovan visar att hälften utav bankernas primärkapitalrelation befinner sig inom det snäva intervallet från det lägsta värdet på 7,28 % och medianen som ligger på 7,74 %. Vid medelvärdets beräkning påverkas medeltalet av de högre värdena i kategorin vilket gör att medelvärdet blir högre.

För att statistiskt testa om det finns en signifikant skillnad i primärkapitalrelationen mellan de olika kategorierna upprättas följande hypoteser;

H_0 : Primärkapitalrelationen är densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det.

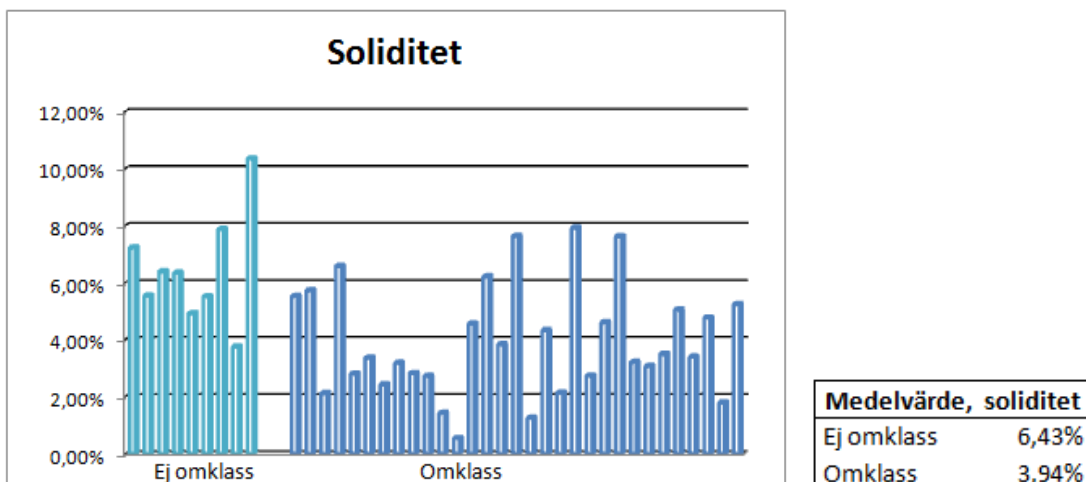
H_1 : Primärkapitalrelationen är inte densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det

I samband med vårt statistiska test av ovanstående hypoteserna fann vi att nollhypotesen inte kunde förkastas, se bilaga 2. Det råder alltså ingen signifikant skillnad i primärkapitalrelationen mellan de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de banker som inte har gjort detta.

4.2.2 Nyckeltalen givet att ingen omklassificering hade skett

I detta avsnitt redovisas nyckeltalen givet att ingen omklassificering hade skett, i de banker som gjort omklassificeringen, dessa tal jämförs sedan med de nyckeltal hos de banker som inte valt att göra någon omklassificering. För beräkningen av nyckeltal såsom om inte omklassificeringen hade skett har vi med hjälp av upplysningar i årsredovisningarna undersökt den angivna resultatpåverkan. Denna resultatpåverkan har vi minskat årets resultat med före skatt och därmed även det egna kapitalet. Vi har även antagit en minskad balansomslutning med samma belopp då värdeförändringen skulle ha påverkat de totala tillgångarna.

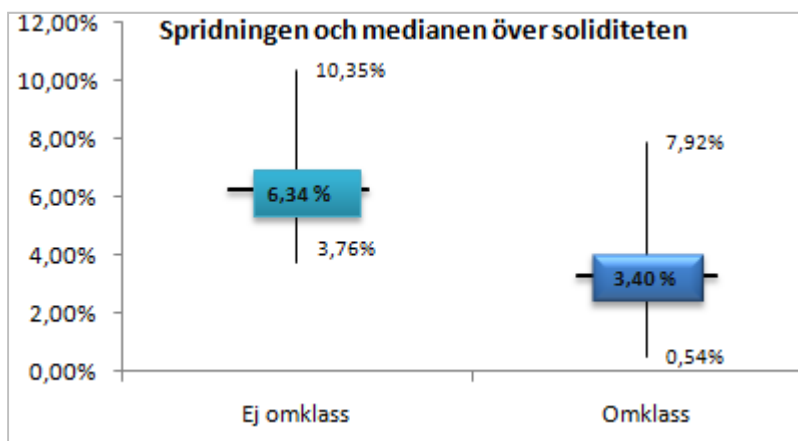
Soliditet

Diagram 8 - Bankernas soliditet givet att ingen omklassificering skett

Källa: Egen bearbetad data

I diagrammet ovan finner vi samma medelvärde för de banker som inte valt att göra någon omklassificering, dock ser resultaten för den andra kategorin annorlunda ut. Medelvärdet för soliditeten är nu 3,94 %. Den procentuella skillnaden mellan medelvärdena inom de olika kategorierna är 63 %, varav den första kategorin, i genomsnitt har en 63 % högre soliditet än de banker som tillhör den andra kategorin.

Diagram 9 - Spridning och median över soliditeten givet att ingen omklassificering skett

Källa: Egen bearbetad data

Diagrammet ovan visar att spridningen är hela 7,4 procentenheter i den andra kategorin medan den är drygt 6,5 procentenheter i den första. Liksom, de tidigare angivna medelvärdena visar på en skillnad, påvisar medianen en ännu större skillnad och i kategorin för de banker som valt att omklassificera är medianvärdet för soliditeten endast 3,40 %. Detta betyder att det är 15 banker i undersökningen som har en soliditet som understiger 3,40 %. Det är även värt att observera att den lägsta soliditeten i kategorin av banker som inte gjort någon omklassificering är högre med 0,36 procentenheter än medianvärdet för den första kategorins medianvärde.

För att statistiskt testa om det finns en signifikant skillnad i soliditetstalen mellan de olika kategorierna upprättas följande hypoteser;

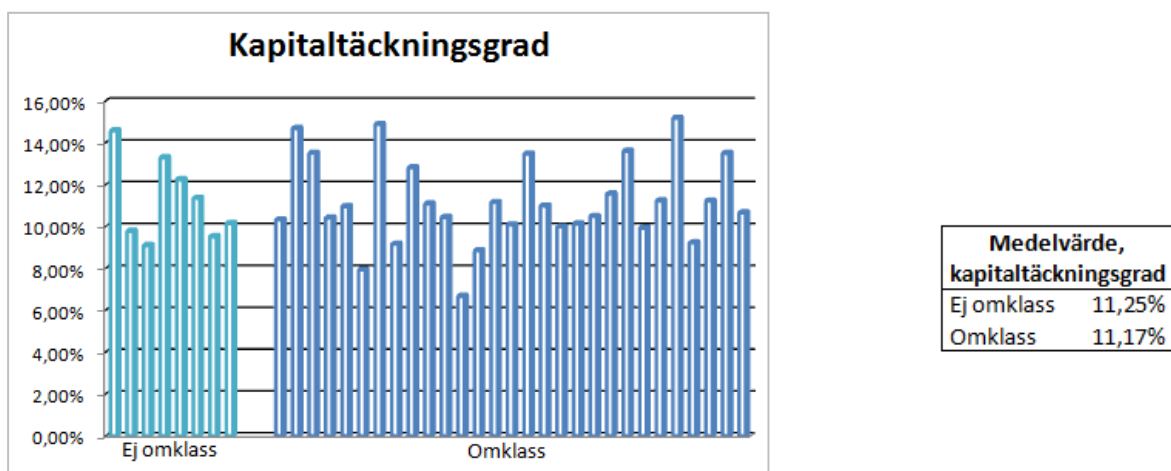
H_0 : Soliditeten är densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument givet att ingen omklassificering skett och de som inte har det.

H_1 : Soliditeten är inte densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument givet att ingen omklassificering skett och de som inte har det

I den statistiska analysen visades en signifikant skillnad mellan soliditeten i de olika kategorierna och ovanstående nollhypotes kunde förkastas. Att det råder en skillnad i soliditeten mellan de olika kategorierna kan fastställas med 99,8 % säkerhet. Den signifikanta skillnaden har ökat jämfört med soliditeten i det första avsnittet. Medianerna för den första kategorin rangordnades längre ner i testet än medianerna för den andra kategorin och detta visar på att soliditeten för de första bankerna är högre än för de bankerna som har omklassificerat. Detta är även ett resultat som kan antas i samband med medelvärdesberäkningen för de båda kategorierna, eftersom medelvärdet för de banker som inte har omklassificerat var 63 % högre. Även medianerna i de olika kategorierna konstaterar detta eftersom medianen för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument är betydligt lägre. Medelrankningen i den statistiska analysen bevisar även denna skillnad eftersom de banker som har genomfört denna omklassificering rankas högre i testet.

Kapitaltäckningsgrad

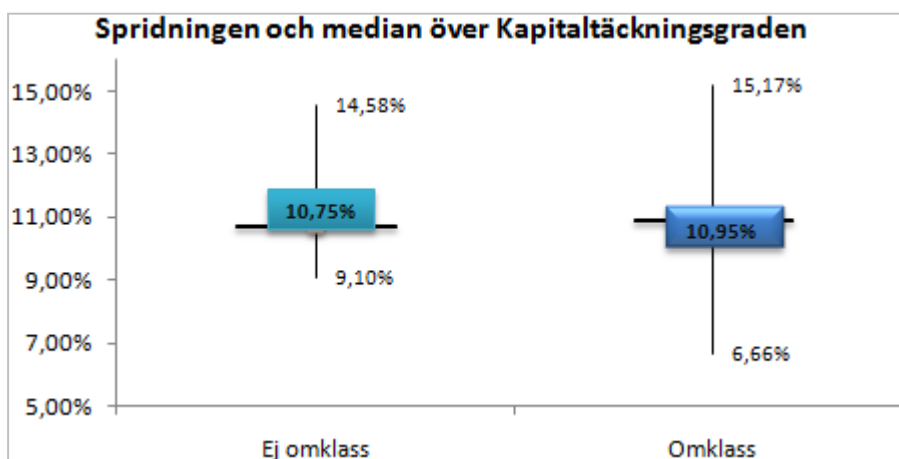
Även i detta avsnitt råder samma bortfall som i tidigare studier av kapitaltäckningsgraden och primärkapitalrelation. Detta innebär alltså även här att urvalet består av totalt 37 banker varav 29 har valt att göra omklassificeringen. I denna del skall vi dock liksom för soliditeten beräkna kapitaltäckningsgraden och primärkapitalrelationen så som om bankerna inte gjort någon omklassificering.

Diagram 10 – Bankernas kapitaltäckningsgrad givet att ingen omklassificering skett

Källa: Egen bearbetad data

Medelvärdet för kapitaltäckningsgraden om 11,17 %, för de banker som genomförde omklassificeringen. I det förra avsnittet låg medelvärdet för denna grupp högre än för de banker som inte har genomfört denna omklassificering med ett medelvärde på 11,58 %. Omklassificeringen bidrog alltså till att medelvärdet på kapitaltäckningsgraden för de bankerna ökade med 3,67 %.

Diagram 11 - Spridning och medianen över kapitaltäckningsgraden givet att ingen omklassificering skett

Källa: Egen bearbetad data

Spridningen är ungefär den samma i kategorin för de banker som gjort omklassificeringen men kapitaltäckningsgraden är ungefär 0,3 procentenheter högre efter omklassificeringen. Medianen är fortfarande högre i kategorin för de som valt att omklassificera trots att resultatpåverkan av omklassificeringen eliminerats, i jämförelse med de banker som inte gjort någon omklassificering.

För att statistiskt testa om det finns en signifikant skillnad i kapitaltäckningsgraden mellan de olika kategorierna upprättas följande hypoteser;

H_0 : Kapitaltäckningsgraden är densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument givet att ingen omklassificering skett och de som inte har det.

H_1 : Kapitaltäckningsgraden är inte densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument givet att ingen omklassificering skett och de som inte har det.

I den statistiska analysen kunde inte nollhypotesen förkastas och det råder ingen signifikant skillnad mellan de olika kategorierna i kapitaltäckningsgraden givet att omklassificeringen inte hade genomförts, se bilaga 2. Dock har skillnaden i testet minskat och detta tyder på att skillnaden i kapitaltäckningsgraden, mellan de olika kategorierna, hade varit ännu mindre givet att ingen omklassificering hade skett. De banker som inte har genomfört omklassificeringen rankas fortfarande högre i testet än de som har gjort det. Detta tyder på att kapitaltäckningsgraden för de banker som har genomfört omklassificeringen hade varit högre, även om de inte hade omklassificerat sina finansiella instrument. Däremot motsäger medelvärdesberäkningen detta eftersom medelvärdena, för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument är lägre. Därför är det väldigt svårt att urskilja i vilken riktning dessa tal går.

Primärkapitalrelation

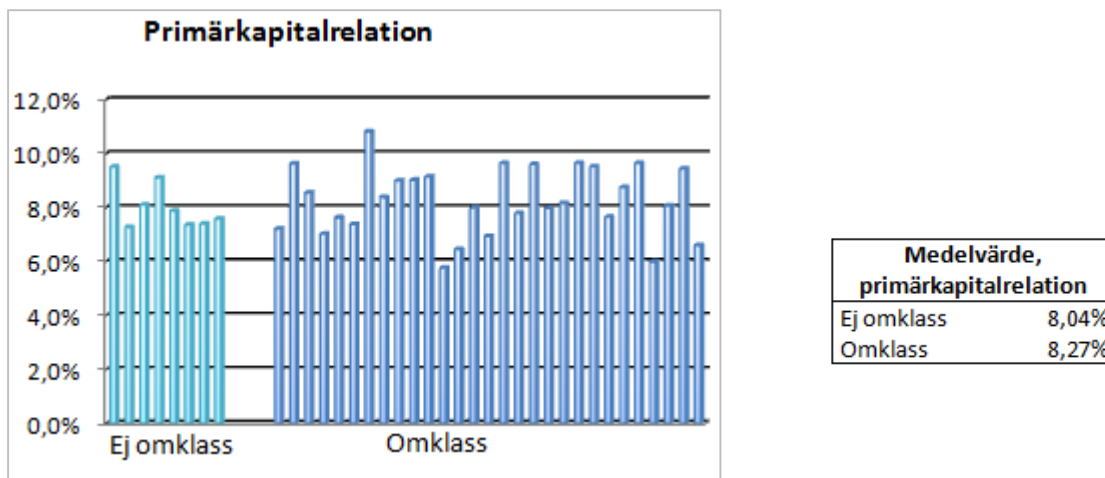

Diagram 12 - Bankernas primärkapitalrelation givet att ingen omklassificering skett

Källa: Egen bearbetad data

Medelvärdet för primärkapitalrelationen minskade från 8,68 % till 8,27 % givet att de banker som omklassificerade sina finansiella instrument inte hade valt att omklassificera dessa. Dock är medelvärdet fortfarande högre än för de banker som har inte har omklassificerat sina finansiella instrument.

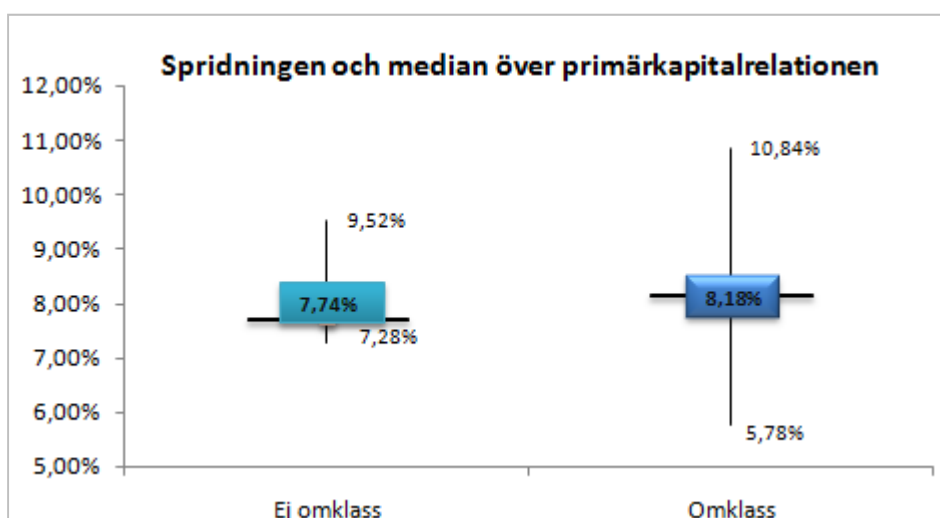

Diagram 13 - Bankernas spridning och median över primärkapitalrelationen givet att ingen omklassificering skett

Källa: Egen bearbetad data

Spridningen i primärkapitalrelationen är fortsatt större för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och den är på cirka 5,1 procentenheter. Det som har skett är att värdet på primärkapitalet har sjunkit, det lägsta värdet har minskat från 6,05 % till 5,78 % och medianens värde har sjunkit med nästan 0,4 procentenheter. Medianen är dock fortsatt högre för kategorin som valt att omklassificera trots att beräkningen ovan eliminerar den resultatpåverkan.

För att statistiskt testa om det finns en signifikant skillnad i primärkapitalrelationen mellan de olika kategorierna upprättas följande hypoteser;

H_0 : Primärkapitalrelationen är densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det.

H_1 : Primärkapitalrelationen är inte densamma för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har det

I samband med det statistiska testet kunde inte nollhypotesen förkastas och det råder ingen signifikant skillnad i primärkapitalrelationen mellan bankerna i de olika kategorierna. (Bilaga 2) Testet visar även att skillnaden har minskat, jämfört mellan de olika kategorierna, i det första testet. Detta visar på att, givet att ingen omklassificering hade skett, hade primärkapitalrelationen i de båda kategorierna varit mer likvärdig. Omklassificeringen fick den effekten att skillnaden i primärkapitalrelationen blev större. Medelrankningen tyder dock på att primärkapitalrelationen hos de banker som har omklassificerat, var större redan innan omklassificeringen. Även medelvärdet och medianen för denna kategori är större så dessa resultat tyder på samma riktning.

4.3 Effekter av omklassificeringen

I detta avsnitt presenteras endast de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument. Nyckeltalen presenteras både som de är efter omklassificeringen men även hur de hade sett ut givet att ingen omklassificering hade skett, detta för att undersöka effekterna av denna omklassificering. Vid undersökningen av effekterna på soliditeten består urvalet av 31 banker, vid kapitaltäckningsgrad och primärkapitalrelationen består urvalet av 29 banker.

4.3.1 Soliditet

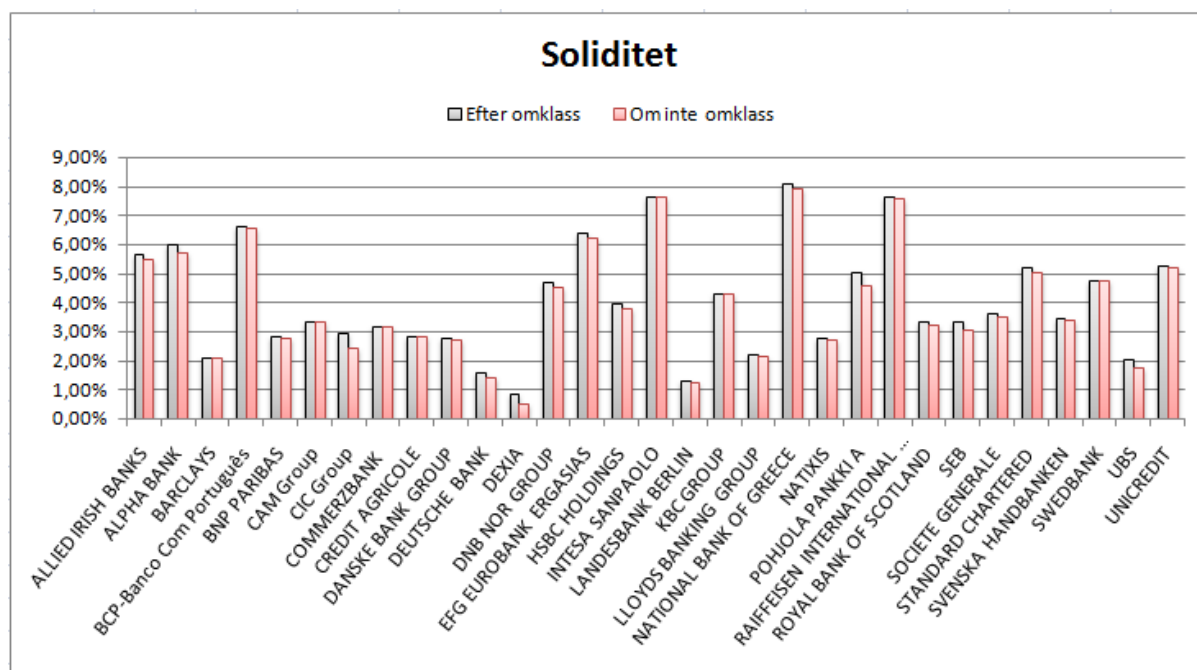

Diagram 14 - Omklassificeringens effekter på bankernas soliditet

Källa: Egen bearbetad data

Det ovanstående diagrammet visar vilken skillnad det råder i soliditeten givet omklassificering eller inte. Generellt har denna omklassificering inte haft en sådan stor effekt på soliditeten, men det finns undantag, som till exempel banken Dexia. Effekten som omklassificeringen hade på denna banks soliditet var cirka 60 %. Då kan det tilläggas att denna bank hade redan en väldigt låg soliditet och liten andel eget kapital och denna stora procentuella effekt kan då förklaras av detta och inte så mycket av påverkan i absoluta tal.

I tabellen 2 på sidan 38 ser vi att effekten av omklassificeringen. Om man endast jämför medelvärden och skillnaden mellan dessa, har den genomsnittliga soliditeten ökat med 3,34 %. Dock blir resultatet annorlunda vid en medelvärdesberäkning av den genomsnittliga procentuella förändringen. Då blir istället den genomsnittliga effekten på soliditeten en ökning på 5,76 %. Att det råder en betydande skillnad i dessa resultat beror till mestadels på banken Dexia och dess väldigt låga soliditet och stora procentuella förändring. Vid medelvärdesberäkning av soliditet får den procentuella förändringen hos Dexia väldigt litet genomslag på grund av den låga soliditeten. Vid beräkningen av medelvärdena av den procentuella förändringen så får dock detta ett större genomslag.

För att undersöka om omklassificeringen och dess effekt hade någon signifikant skillnad på nyckeltalen har även detta testats genom en statistik analys. De hypoteser som upprättades i samband med prövningen av soliditeten följer nedan;

H₀: Omklassificeringen har inte haft någon signifikant effekt på soliditeten

H₁: Omklassificeringen har haft en signifikant effekt på soliditeten

I samband med testet fick vi resultatet 0,704 och därmed kunde inte nollhypotesen förkastas och detta bevisar att omklassificeringen inte har haft någon signifikant effekt på soliditeten, se bilaga 2. Medelrankningen tyder på att soliditeten hos de banker som har omklassificerat, givet att ingen omklassificering hade skett, är lägre.

4.3.2 Kapitaltäckningsgrad

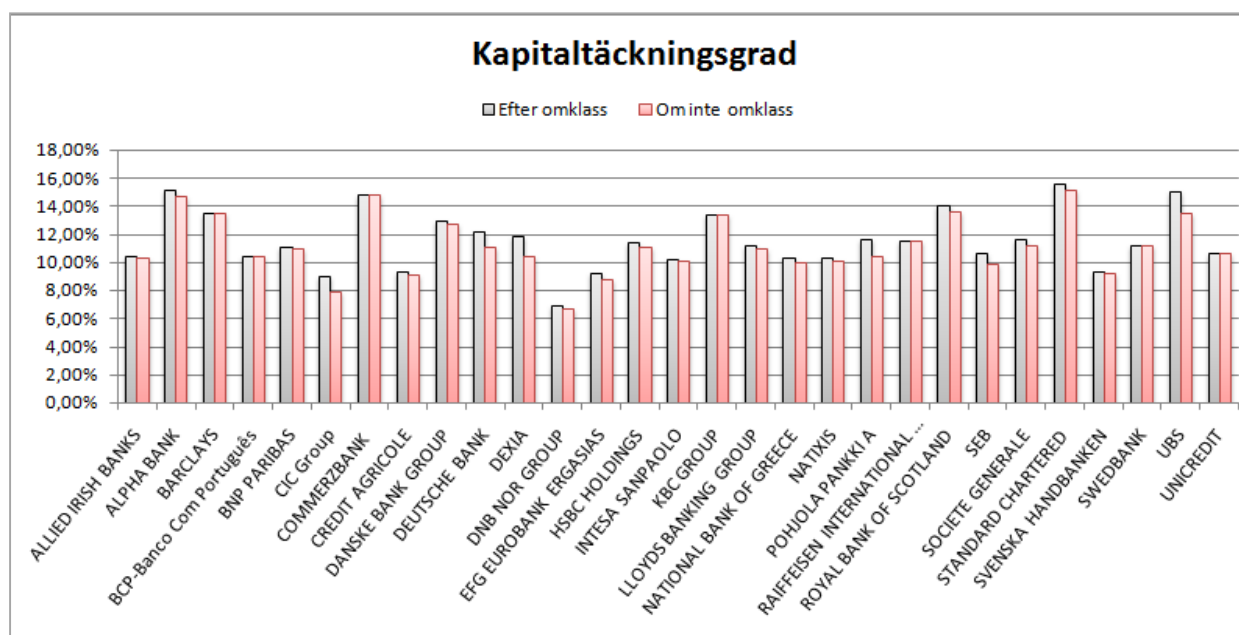

Diagram 15 - Omklassificeringens effekter på bankernas kapitaltäckningsgrad

Källa: Egen bearbetad data

Den generella effekten som omklassificeringen har haft på kapitaltäckningsgraden är inte så stor och i tabellen 2 på sid 34 ser vi att skillnaden i medelvärdena är 3,62 %, och att kapitaltäckningsgraden är, i genomsnitt, så mycket högre på grund av omklassificeringen av finansiella instrument. Vid beräkningen av medelvärdet för de procentuella förändringarna så får blir den genomsnittliga effekten av omklassificeringen en ökning på 3,79 %. Dessa procentuella förändringar är relativt jämbördiga.

För att undersöka om omklassificeringen och dess effekt hade någon signifikant skillnad på kapitaltäckningsgraden upprättades följande hypoteser;

H₀: Omklassificeringen har inte haft någon signifikant effekt på kapitaltäckningsgraden

H₁: Omklassificeringen har haft en signifikant effekt på kapitaltäckningsgraden

Resultatet från testet var 0,301 och i samband med detta resultat kan inte nollhypotesen förkastas och det kan inte säkerställas att omklassificeringen har haft en signifikant effekt på kapitaltäckningsgraden, se bilaga 2. Vid testet framkom det även att kapitaltäckningsgraden, givet att ingen omklassificering hade skett, rankades högre upp än kapitaltäckningsgraden efter omklassificeringen. Detta visar på att kapitaltäckningsgraden har ökat i samband med effekterna av omklassificeringen.

4.3.3 Primärkapitalrelation

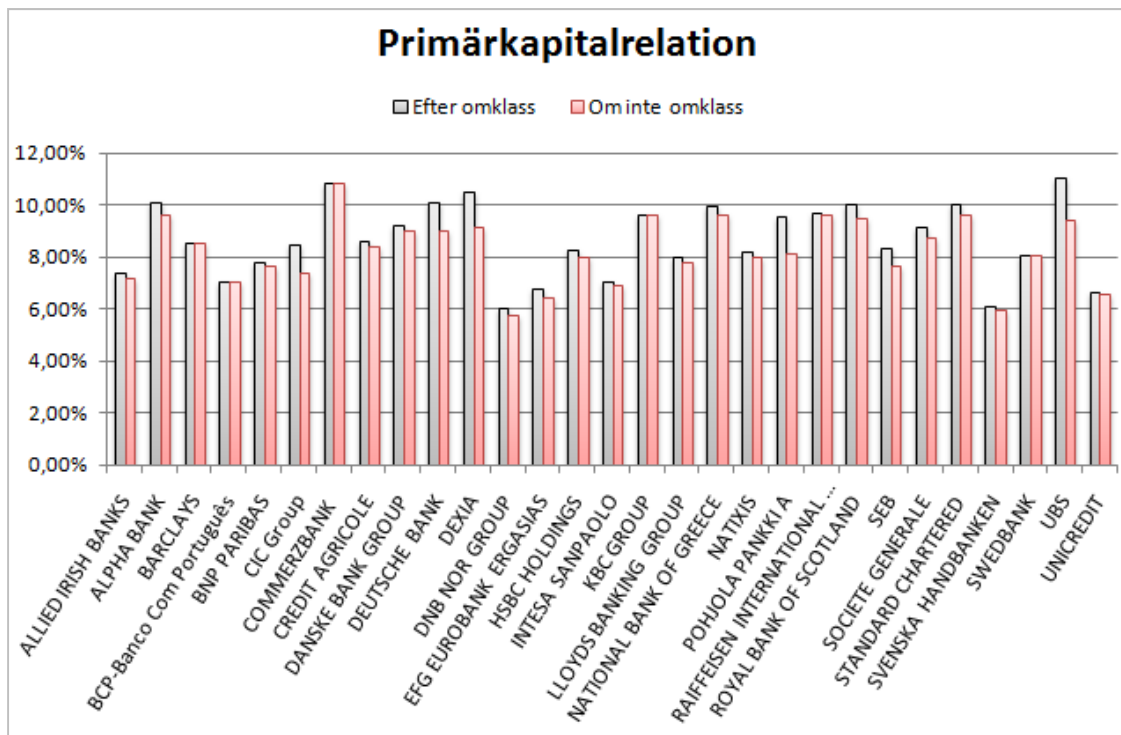

Diagram 16 - Omklassificeringens effekter på bankernas primärkapitalrelation

Källa: Egen bearbetad data

I det ovanstående diagrammet presenteras hur primärkapitalrelationen ser ut för de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument, både i hur det ser ut efter omklassificeringen men även hur dessa tal hade sett ut under förutsättning att de inte hade omklassificerat några finansiella instrument alls. Primärkapitalrelationen är det nyckeltal där omklassificeringen har haft den största effekten om man räknar på förändringen i medelvärdena. I tabellen på sidan 34 framgår att omklassificeringen har påverkat primärkapitalrelationen så att den har ökat med 4,99 %. Ungefär det samma resultatet framgår vid beräkningen av medelvärdet av de procentuella ökningarna för alla banker, då blir nämligen den genomsnittliga ökningen, på grund av omklassificeringen 4,93 %.

För att undersöka om omklassificeringen och dess effekt hade någon signifikant skillnad på primärkapitalrelationen genomfördes ett statistiskt test och följande hypoteser upprättades;

H_0 : Omklassificeringen har inte haft någon signifikant effekt på primärkapitalrelationen

H_1 : Omklassificeringen har haft en signifikant effekt på primärkapitalrelationen

Resultatet av detta test blev 0,179 och detta innebär att nollhypotesen inte kan förkastas och det går inte att bevisa att omklassificeringen har haft en signifikant effekt på primärkapitalrelationen, se bilaga 2. I testets rankning kom primärkapitalrelationen, givet att ingen omklassificering hade skett, högre och detta visar på att den hade varit lägre om bankerna inte hade omklassificerat sina finansiella instrument.

4.3.4 Sammanfattning av effekterna av omklassificeringen

Dessa nedanstående tabeller visar de generella effekterna som omklassificeringen har haft på de undersökta nyckeltalen .

Nyckeltal, medelvärden	Efter omklass	Om inte omklass	% förändring
Soliditet	4,07 %	3,94 %	+3,34 %
Kapitaltäckningsgrad	11,58%	11,17%	+3,62 %

Tabell 2 – Sammanfattning av medelvärdena över bankernas nyckeltal

Källa: Egen bearbetad data

Medelvärden över de % förändringarna	
Soliditet	+5,76 %
Kapitaltäckningsgrad	+3,79 %
Primärkapitalrelation	+4,93 %

Tabell 3 – Sammanfattning över den procentuella förändringen i nyckeltalens medelvärden

Källa: Egen bearbetad data

Vid en jämförelse av endast medelvärdena och dess procentuella förändring på grund av effekten av omklassificeringen, framgår det att omklassificeringen har haft störst effekt på primärkapitalrelationen. Följd av kapitaltäckningsgraden och slutligen soliditeten. Denna bild förstärks även av det statistiska testet. Där framgår nämligen att det var i undersökningen av primärkapitalrelationen som det minsta värdet erhöles och detta innebär att signifikansen för denna förändring är större, även om det inte råder en statistiskt säkerställd skillnad. Även rankingen i testet visade på detta eftersom skillnaden i placeringarna av de olika medianerna var störst för primärkapitalrelationen.

I den andra tabellen blir dock resultatet annorlunda, i den framgår det att omklassificeringen har haft den största inverkan på soliditeten. Den procentuella förändringen för de övriga två nyckeltalen är relativt likvärdiga, som i den första tabellen. Att skillnaden blir så stor i soliditeten kan förklaras av att det finns en bank med väldigt låg soliditet men med väldigt hög procentuell förändring på grund av effekterna av omklassificeringen.

5 Diskussion och slutsats

5.1 Slutsats

Efter vår studie har vi erhållit en bra överblick av vilka banker i Europa som har genomfört omklassificeringen av finansiella instrument, i enlighet med IAS 39. Resultatet visar att en klar majoritet av de europeiska bankerna har utnyttjat denna möjlighet, nämligen 78 % av bankerna i studien. Dock är det svårt att generalisera detta resultat över hela Europa eftersom vi hade ett visst bortfall i vår studie. Ändå ser vi att detta resultat är relativt representativt för populationen eftersom vi anser att bankerna i urvalet utgör en bra representation av diverse europeiska länder och de största bankerna i dessa länder.

Tillägget till IAS 39 antogs oerhört kvickt och den främsta anledningen till detta var att förstärka stabiliteten i det finansiella systemet. Samtidigt som kapitaltäckningstalen är väldigt viktiga för stabiliteten i de enskilda bankerna, förväntade vi oss att det skulle finnas ett samband mellan de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och att dessa banker skulle ha lägre kapitaltäckningstal.

Dock kom vår studie inte att visa riktigt detta samband eftersom svaret på den första forskningsfrågan, innebär att vi har funnit att det är endast ett av nyckeltalen, rörande kapitaltäckningen i en bank, som bidrar till en signifikant skillnad mellan de banker som har omklassificerat sina finansiella instrument och de som inte har gjort det. Detta tal är soliditetstalet. Eftersom vi utträttade en studie både över de aktuella nyckeltalen och de antagna nyckeltalen givet att ingen omklassificering hade skett undersöktes skillnaden, mellan de banker som har gjort omklassificeringen och inte, två gånger. Eftersom detta gjordes fick vi en uppfattning om huruvida skillnaden kvarstod eller inte.

I fallet med soliditeten kvarstod skillnaden och de banker som hade genomfört omklassificeringen hade fortsatt en signifikant lägre soliditet än de banker som inte hade omklassificerat sina finansiella instrument. Dock var denna skillnad mindre eftersom omklassificeringen hade påverkat soliditet för dessa banker positivt. Detta resulterar i att vi kan dra den slutsatsen att parametern soliditet har en viss inverkan på beslutet att omklassificera de finansiella instrumenten i enlighet med IAS 39. Dock ska det uppmärksammas att denna undersökning endast har undersökt om det finns skillnader i kapitaltäckningstalen och för att urskönja vilka fler parametrar som kan ligga till grund för omklassificeringen krävs en utförligare studie med fler undersökningsvariabler. Det kan tänkas finnas en mängd andra gemensamma variabler som kan tänkas utgöra ett incitament till omklassificeringen som till exempel typ av instrument och volatilitet i de aktuella instrumenten.

Beträffande de andra två nyckeltalen i vår studie, kapitaltäckningsgrad och primärkapitalrelationen, kunde inga signifikanta skillnader bevisas, inte i något av testen. I testet för kapitaltäckningsgraden så uppmättes den allra minsta skillnaden. Detta innebär alltså att det inte gick att urskönja någon skillnad i kapitaltäckningsgraden beroende om bankerna har omklassificerat i enlighet med IAS 39 eller inte. Skillnaden i kapitaltäckningsgraden var större efter omklassificeringen än om den inte hade skett. Orsaken till detta är kapitaltäckningsgraden redan innan omklassificeringen var större för de banker som valde att omklassificera än de som inte gjorde det och omklassificeringen medförde att en redan högre kapitaltäckningsgrad blev ännu högre och kapitaltäckningsgraden var likvärdig i hela undersökningspopulationen. Denna iakttagelse innebär att vi antar en låg kapitaltäckningsgrad generellt inte var en variabelerna som hade en sådan stor inverkan vid beslutet om omklassificeringen.

Beträffande primärkapitalrelationen kan en motsvarande slutsats fattas. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan de olika grupperna och omklassificeringen hade den effekten att skillnaden i primärkapitalrelationen snarare ökade än minskade. Detta är analogt med kapitaltäckningsgraden och detta är inte en överraskande upptäckt eftersom basen i kapitaltäckningsgraden omfattas av primärkapitalrelationen. Även fast ingen signifikant skillnad kunde fastställas för dessa två tal, så var det en något större skillnad, mellan de banker som hade omklassificerat och de som inte hade det, i primärkapitalrelationen. Denna skillnad går dock inte i den riktning som vi förväntade oss innan vår studie. Enligt vår studie kunde vi nämligen observera att primärkapitalrelationen var marginellt högre för de banker som omklassificerade sina finansiella instrument och omklassificeringen medförde att denna skillnad ökade. Vad detta beror på är svårt att fastställa och det är ingenting som ligger inom denna studies undersökningsram.

Dock är det en intressant aspekt att de två kapitaltäckningstalen, som i störst utsträckning kommuniceras ut genom bankernas årsredovisningar och som regleras i lag, inte utgör ett incitament till beslutet om omklassificering. Eftersom dessa tal i princip var högre för de banker som har valt att omklassificera sina finansiella instrument anser vi oss kunna uttala oss om detta. Det enda kapitaltäckningstalet som skiljde sig var, som tidigare har nämnts, soliditeten. Enligt vår uppfattning var detta också det tal som belystes minst både i årsredovisningarna och referenslitteraturen, där fokus främst var på de lagreglerade talen. Att det var det enda i studien som hade en signifikant skillnad som var lägre för de banker som hade omklassificerat, var en intressant upptäckt och det väcker frågor som presenteras i nästa avsnitt.

För att besvara den andra forskningsfrågan kan vi generellt påstå att omklassificeringen inte har haft så oerhört stora effekter på kapitaltäckningstalen i de europeiska bankerna som har omklassificerat sina finansiella instrument. I vissa enstaka fall kan omklassificeringen ha haft stora effekter på dessa tal, men detta får snarare ses som ett undantag än en regel.

Effekterna av omklassificeringen undersöktes på två olikartade sätt. I samband med detta erhöles även två olika resultat. Den första undersökningen resulterade i att omklassificeringen hade haft störst effekt på primärkapitalrelationen, den hade i genomsnitt stigit med 5 %. Att just denna hade stigit mest kan anses som en logisk matematisk företeelse eftersom vid beräkning av primärkapitalrelationen används generellt lägre tal både i täljare som nämnare, än vid beräkning av kapitaltäckningsgrad och soliditet. Resultatpåverkan av omklassificeringen är dock stabil vid beräkning av alla de nämnda nyckeltalen. Effekterna som omklassificeringen hade på kapitaltäckningsgraden och soliditeten var en ökning med 3,6 % respektive 3,3 %.

Vid den andra effektstudien blev emellertid resultaten annorlunda, då hade omklassificeringen de största effekterna på soliditeten. Denna ökade med 5,8 %. Effekterna på de övriga två var relativt likvärdiga och primärkapitalrelationen ökade med 4,9 % och kapitaltäckningsgraden ökade med 3,8 %. Orsaken till detta utfall var att i detta andra test så beräknades ett medelvärde över de procentuella förändringarna och inte den procentuella förändringen i medelvärdena. När endast de procentuella förändringarna beräknas till ett medelvärde får stora procentuella förändringar i det enskilda fallet större genomslag, eftersom genomslaget inte är beroende av storleken på de jämförda värdena utan istället de procentuella förändringarna.

Det statistiska testet visade även på att resultatet av effekterna av omklassificeringen även gick i det första testets riktning. Följaktligen att omklassificeringen hade störst effekt på primärkapitalrelationen. Så detta resultat får vi anse som det generella resultatet för de undersökta bankerna i studien. Dock anser vi att det är viktigt att vi även belyser resultatet av

den andra effektstudien eftersom det visar på att omklassificeringen kan ha haft en mycket större effekt i det enskilda fallet. Eftersom soliditeten, i den första forskningsfrågan, kom att presenteras som det enda signifikanta nyckeltalet som inverkade till en omklassificering, kom resultatet i denna andra fråga, paradoxalt att visa på omklassificeringen hade de minsta effekterna på just detta nyckeltal.

Sammanfattningsvis, kan vi ifrågasätta denna påskyndade process av antagandet av tillägget till IAS 39 och motiveringen till att detta ska stärka stabiliteten för det finansiella systemet. I varje fall finansiell stabilitet i termer av banker med goda kapitaltäckningstal. Effekten av denna omklassificering på dessa tal var generellt inte så stor. Den minsta effekten uppmättes på det enda tal som var signifikant lägre för de banker som omklassificerade sina finansiella instrument i enlighet med IAS 39. Det verkar inte heller som om kapitaltäckningsstalen har haft den största inverkan på beslutet om omklassificeringen.

5.2 Uppslag till fortsatt forskning

Eftersom detta tillägg kom till i en tid då de finansiella marknaderna var hårt pressade och rationaliteten på dessa marknader kan ifrågasättas skulle vi finna det intressant att undersöka tillämpningen av detta tillägg över tiden. Undersöka om detta tillägg tillämpas i lika stor utsträckning när, till exempel, börskurserna är stigande och värdering till verkligt värde får positiva effekter på de finansiella rapporterna. Vi skulle även finna det intressant att göra en kvalitativ studie av åsikterna kring denna omklassificering i efterhand. Eftersom det inte går att omklassificera de omklassificerade instrumenten tillbaka så skulle det vara intressant att undersöka hur de, som har omklassificerat, ställer sig till sitt beslut att omklassificera så här en tid efter och när de finansiella marknaderna inte är lika pressade och utsatta.

I vår studie har vi undersökt bankernas kapitaltäckningstal och i samband med detta har vi uppmärksammat att soliditeten kan fluktuera i betydligt högre utsträckning än de övriga två talen, kapitaltäckningsgrad och primärkapitalrelation. Detta fenomen är ingenting som vi har undersökt systematiskt men anser dock att det kan finnas intressanta relationer och korrelationer med dessa tal. Eftersom kapitaltäckningsgraden och primärkapitalrelationen regleras i samband med regelverket Basel II men soliditeten inte regleras alls, verkar det som om alla banker har relativt likvärdiga lagreglerade tal. Det skulle vara intressant att närmare undersöka beräkningen av dessa lagstegade tal och se hur de olika bankerna beräknar dessa. Det skulle även vara av intresse att undersöka om man kan finna någon relation mellan den fluktuerande soliditeten och lönsamheten i bankerna.

En annan upptäckt vi fann var att generellt är bankerna sämre med att kommunicera ut sina soliditetstal i sina årsredovisningar och det skulle därför vara av intresse att undersöka upplysningarna av soliditeten i bankernas årsredovisningar. Möjligtvis kan detta genomföras genom att utföra en jämförande studie med företag inom andra branscher än just finans.

I samband med att vi studerat årsredovisningar från ett tjugotal olika länder i Europa påträffade vi stora skillnader i vad bankerna väljer att kommunicera ut och upplysa om. Vi fann det intresseväckande att det var så stora skillnader då alla koncerner inom Europa är skyldiga att tillämpa samma regelverk för redovisningen. För fortsatt forskning skulle det vara intressant att försöka finna svar på vad dessa olikheter beror på trots samma regelverk.

Källförteckning

BÖCKER

Bikker J, Bos WB (2008) *Bank Performance: A Theoretical and Empirical Framework for Analysis of Profitability, Competition and Efficiency*, Taylor & Francis, Hobken

Dahmström K (2000) *Från datainsamling till rapport*, Studentlitteratur, Lund

Eriksson L. T Wiedersheim-Paul F (2006) *Att utreda och rapportera*, Liber Ekonomi, Malmö

Jacobsen D. I (2002) *Vad, hur och varför?* Studentlitteratur, Lund

Körner S och Wahlgren L (2000) *Statistik dataanalys* Studentlitteratur, Lund

Lundahl U (1999) *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*,

Lövås C.G (2004) *Statistik- metoder och tillämpningar*, Liber, Malmö

Patel R och Davidsson B (2003) *Forskningsmetodikens grunder*, Studentlitteratur, Lund

Smith D (2006) *Redovisningens språk*, Studentlitteratur, Danmark

Matthews K (2005) *The Economics of banking*, John Wiley & Sons, Ltd., Chichester

McDonald O (2003) *The future of retail banking in Europe*, John Wiley & Sons, Ltd., Chichester

ARTIKLAR

Borio C (2008) *The financial turmoil of 2007-?; a preliminary assessment and some policy considerations*, BIS Working Papers No 251

Bäckström A och Forsell J(2008) *Finanskrisen- orsak och risk för svenska företag*, Balans nr 11 p. 16-19

Christian C , Mofitt J. S och Suberly L.A (2008) *Fundamental analysis for evaluating bank performance*, Bank Accounting and Finance, Oct-Nov p.17-24

UPPSATSER

Armstrong C, Barth M, Jagolinzer A, J. Riedl E (2006) *Market Reaction to Events Surrounding the Adoption of IFRS in Europe*, Stanford university

Huian M.C (2008) *Some aspects regarding the role of fair value accounting during the current financial crisis*, Al. I. Cuza” University of Iasi

ELEKTRONISKA KÄLLOR

Bank for international settlements, 2009-04-29

<http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

<http://www.bis.org/publ/bcbs129.pdf>

Europeiska centralbankens hemsida, 2009-05-17

http://www.ecb.int/press/key/date/2008/html/sp081020_1.en.html

<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006sv.pdf>

IASB:s hemsida, 2009-04-09

<http://www.iasb.org/News/Press+Releases/IASB+amendments+permit+reclassification+of+financial+instruments.htm>

The Bankers hemsida, 2009-04-13

http://www.thebanker.com/news/fullstory.php/aid/6122/Fair-Value_accounting_rules_not_fair.html

The Economists hemsida, 2009-05-17

http://www.economist.com/finance/displayStory.cfm?story_id=12231236&source=features_box_main

Riksbanken, 2009-04-29

http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Artiklar_PV/goranlind.pdf

Riksbankens hemsida, 2009-05-15

<http://www.riksbank.se/templates/Page.aspx?id=31155>

<http://www.riksbank.se/templates/Page.aspx?id=29475>

http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Artiklar_FS/FS_05_1_artikel2.pdf

LAGAR OCH FÖRORDNINGAR

EG nr 1606/2002

EG nr 1004/2008

International Accounting Standard IAS 39

International Accounting Standard IAS 32

ÅRSREDOVISNINGAR

ALLIED IRISH BANKS

ALPHA BANK

BANCA POPOLARE DI MILANO

BANCO DE SABADELL

BANCO POPULAR ESPANOL

BANCO SANTANDER

BARCLAYS

BBV.ARGENTARIA

BCP-Banco Com Português

BNP PARIBAS

CAM Group

CIC Group

COMMERZBANK

CREDIT AGRICOLE

DANSKE BANK GROUP

DEUTSCHE BANK

DEXIA

DNB NOR GROUP

EFG EUROBANK ERGASIAS

ERSTE BANK

FORTIS

HSBC HOLDINGS

INTESA SANPAOLO

LANDESBANK BERLIN

KBC GROUP

LLOYDS BANKING GROUP

NATIONAL BANK OF GREECE

NATIXIS

NORDEA BANK

POHJOLA PANKKI A

RAIFFEISEN INTERNATIONAL BANK HOLDING

ROYAL BANK OF SCOTLAND

SEB

SOCIETE GENERALE

STANDARD CHARTERED

SVENSKA HANDBANKEN

SWEDBANK

UBI BANCA

UBS

UNICREDIT

BILAGA 1 – Studiens urval

Bank	Land	
ALLIED IRISH BANKS	Irland	
ALPHA BANK	Grekland	
BANCA POPOLARE DI MILANO	Italien	
BANCO DE SABADELL	Spanien	
BANCO POPULAR ESPANOL	Spanien	
BANCO SANTANDER	Spanien	
BARCLAYS	Storbritannien	
BBV.ARGENTARIA	Spanien	
BCP-Banco Com Português	Portugal	
BNP PARIBAS	Frankrike	
CAM Group	Spanien	
CIC Group	Frankrike	
COMMERZBANK	Tyskland	
CREDIT AGRICOLE	Frankrike	
DANSKE BANK GROUP	Danmark	
DEUTSCHE BANK	Tyskland	
DEXIA	Belgien	
DNB NOR GROUP	Norge	
EFG EUROBANK ERGASIAS	Grekland	
ERSTE BANK	Österrike	
FORTIS	Belgien	
HSBC HOLDINGS	Storbritannien	
INTESA SANPAOLO	Italien	
LANDESBANK BERLIN	Tyskland	
KBC GROUP	Belgien	
LLOYDS BANKING GROUP	Storbritannien	
NATIONAL BANK OF GREECE	Tyskland	
NATIXIS	Frankrike	
NORDEA BANK	Sverige	
POHJOLA PANKKI A	Finland	
RAIFFEISEN INTERNATIONAL BANK HOLDING	Österrike	
ROYAL BANK OF SCOTLAND	Storbritannien	
SEB	Sverige	
SOCIETE GENERALE	Frankrike	
STANDARD CHARTERED	Storbritannien	
SVENSKA HANDBANKEN	Sverige	
SWEDBANK	Sverige	
UBI BANCA	Italien	
UBS	Schweiz	
UNICREDIT	Italien	
Varav Bortfall		Orsak till bortfall
BANCO BPI	Portugal	Ingen årsredovisning på engelska för 08
BANCO POPOLARE	Italien	Ingen årsredovisning på engelska för 08
BANK OF GREECE	Grekland	Centralbank
BANK OF IRELAND	Irland	Brutet räkenskapsår
BANKINTER	Spanien	Ingen årsredovisning på engelska för 08
Banque Nat de Belgique	Belgien	Centralbank
BPER-Emilia Romagna	Italien	Ingen årsredovisning på engelska för 08
CREDIT SUISSE GROUP	Schweiz	Tillämpar US GAAP
ESPIRITO SANTO FINL	Luxemburg	Ingen årsredovisning på engelska för 08
IKB	Tyskland	Brutet räkenskapsår

Bilaga 2 Resultatet från Mann-Whitney testet

Mann-Whitney -Test mellan nyckeltalen i bankerna, uppdelat på de banker som har omklassificerat och ej. För de banker som har omklassificerat testas både de faktiska nyckeltal och nyckeltalen givet att ingen omklassificering skett.

Rangordning

	Omklass eller inte	N	Medel Rank	Summa rank
Soliditet	Inte omklass	9	30,22	272,00
	Omklass	31	17,68	548,00
	Total	40		
Soliditet ej omklass	Inte omklass	9	30,67	276,00
	Omklass	31	17,55	544,00
	Total	40		
Kapitaltäckningsgrad	Inte omklass	8	17,00	136,00
	Omklass	29	19,55	567,00
	Total	37		
Kapitaltäckningsgrad ej omklass	Inte omklass	8	18,38	147,00
	Omklass	29	19,17	556,00
	Total	37		
Primärkapitalrelation	Inte omklass	8	14,38	115,00
	Omklass	29	20,28	588,00
	Total	37		
Primärkapitalrelation ej omklass	Inte omklass	8	16,63	133,00
	Omklass	29	19,66	570,00
	Total	37		

Test Statistics^b

	Soliditet	Soliditet ej omklass	Kapitaltäckgrad	Kapitaltäckgrad ej omklass	Primärkapital relation	Primärkapitalrelation ej omklass
Mann-Whitney U	52,000	48,000	100,000	111,000	79,000	97,000
Wilcoxon W	5,480E2	544,000	136,000	147,000	115,000	133,000
Z	-2,834	-2,964	-,590	-,184	-1,365	-,701
Asymp. Sig. (2-tailed)	,005	,003	,555	,854	,172	,483
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,003 ^a	,002 ^a	,574 ^a	,871 ^a	,182 ^a	,502 ^a

a. Not corrected for ties. b. Grouping Variable: Omklass eller inte

Mann-Whitney- Test mellan de omklassificerade nyckeltalen och nyckeltalen givet att ingen omklassificering hade skett

Rangordning				
	Effekt omklass	Antal	Medelrank	Summa rank
Soliditet	Om inte omklass	31	30,63	949,50
	Efter omklass	31	32,37	1003,50
	Total	62		
Kapitaltäckgrad	Om inte omklass	29	27,21	789,00
	Efter omklass	29	31,79	922,00
	Total	58		
Primärkapitalrelation	Om inte omklass	29	26,52	769,00
	Efter omklass	29	32,48	942,00
	Total	58		

Test Statistics ^a			
	Soliditet	Kapitaltäckgrad	Primärkapitalrelation
Mann-Whitney U	453,500	354,000	334,000
Wilcoxon W	949,500	789,000	769,000
Z	-,380	-1,034	-1,345
Asymp. Sig. (2-tailed)	,704	,301	,179

a. Grouping Variable: Effekt omklass